Poštnina plačana v gotovini. Leto LXI V Ljubljani, v torek 11. aprila 1933. Štev. 84 a Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563. Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Konec nemške zvezne države

Adolf Hitler hitro jaše. Njegov tempo je hitrejši, nego je bil Mussolinijev in tudi odpor nemškega ljudstva je veliko slabejši, nego je bil odpor italijanskega naroda in njegovih strank. Komaj je dobil »führer« pred dvema, tremi tedni od državnega zbora pooblastilo za diktaturo, že je izdal zakon, ki temeljito izpreminja strukturo nemške države, ki se je iz zvezne države s suverenskimi zakonodajnimi pravicami posameznih dežel izpremenila sedaj z eno potezo peresa v enotno državo z regionalnimi samoupravami. Nemški fašizem, ki se v mnogih bistvenih narodnih vprašanjih vrača zavestno k preteklosti, je tukaj prelomil z vso nemško zgodovino do današnjega dne in si osvojil princip toli osovraženega liberalizma: dosledni politični centralizem, tako da se nemška država odslej v tem oziru ne bo nič več ločila na primer od francoske.

Nemška država je v svoji ustavi iz l. 1871 zedinila vse bivše države nemškega naroda pod 22 vladarji in 3 svobodnimi mesti v zvezno državo pod vodstvom pruskega kralja, ki je dobil ime nemškega cesarja. Vse dežele so ostale suverenske kot prave zvezne države, skupne zadeve pa je upravljal nemškemu cesarju odgovorni kancler. Načelo demokratičnega parlamentarizma je prišlo do izraza v Reichstagu kot zastopstvu vsega naroda države in njemu enakopravnemu Bundesratu kot zastopstvu posameznih zveznih držav, ki so morale dati svoje soglasje tudi k vsakemu državnemu zakonu, da je postal veljaven.

Weimarska ustava od l. 1918 je po vplivu socialne demokracije znatno okrnila federativni značaj nemške države, pod katerim je bila Nemčija postala velika in mogočna. Posamezne dežele pa so kljub temu ostale neodvisne na mnogih področjih, ki so ostala pridržana deželnim vladam, dočim je državno vlado zastopal v vsaki deželi tako zvani Staatspraesident s svojim posebnim uradništvom poleg deželnega. Bivši Bundesrat se je pa izpremenil v Reichsrat, ki sicer ni imel več enakopravnega stališča napram Reichstagu, je pa imel veto-pravico proti zakonom Reichstaga, ki so se v takem slučaju mogli uveljaviti samo po določeni proceduri in s kvalificirano večino. Reichsrat kot zastopnik dežela je imel vpliv tudi na zakonske predloge, preden so se predložili Reichstagu in je pravice dežela in njihove avtonomije lahko uspešno branil.

Nova Hitlerjeva odredba od 7. t. m. popolnoma odstranja zadnje ostanke zveznega značaja nemške države in okrnjuje zakonodajna zastopstva nemških dežela v gole upravne organe državne vlade. Iz prejšnjega državnega predsednika je postal sedaj državni namestnik, Reichsstatthalter, ki ga imenuje predsednik nemške države na predlog državnega kanclerja. Dosedanji deželni zbor, ki je imel dosedaj v mnogočem značaj pravega parlamenta, ostane goli posvetovalni organ deželne vlade, ki je ne izvoli več on, in ji tudi ne sme več izrekati svojega nezaupanja, ampak jo s predsednikom deželne vlade vred imenuje in odstavlja državni namestnik. Tako so deželne vlade oziroma deželni ministri postali odgovorni izključno državni osrednji vladi. — Pravice, da deželni zbor skliče ali razpusti, nima več predsednik deželne vlade, ki je imel naslov ministrskega predsednika dežele, ampak državni namestnik sam, ki razpiše tudi nove volitve. Deželni zakoni, ki jih seveda on mora odobriti, ako naj postanejo veljavni, se odslej razglašajo samo v njegovem imenu. On ni član deželne vlade, pač pa sme predsedovati njenim sejam.

Kar se tiče Prusije, je njena premoč v državi izražena s tem, da je državni kancler obenem državni namestnik v Prusiji, to se pravi, da je pruski državni namestnik kot vrhovni kancler vrhovni šef vsem nemškim deželam. Dualizem, ki je do sedaj obstojal med prusko deželno vlado in pa državno osrednjo vlado, je v bistvu odpravljen, ker smejo člani oziroma ministri osrednje državne vlade biti obenem tudi ministri pruske deželne vlade. Vrh tega so se tri pruska deželna ministrstva popolnoma stopila v odgovarjajočih ministrskih resorih osrednje državne vlade. Sploh so ostala odprta vsa vrata, da se organi in funkcije deželnih vlad prelijejo v državni organizem in da se tako centralizacija po potrebi čim popolneje izvede.

Vsi se strinjajo v tem, da sedaj v Nemčiji dežel v prejšnjem smislu ni več. One samo še v zelo relativnem pomenu predstavljajo tako zvana nemška plemena in njim odgovarjajoče zgodovinske tvorbe prošlosti. Ker pruska dežela predstavlja številčno in recimo vojaško ter etatistično najjačji organizem v nemškem narodu, zato bo tudi pod sedanjo centralistično upravo Prusija svojo voljo, ki se identificira z voljo države, uveljavljala nad vso državo oziroma nad ostalimi deželami in osobitimi ljudskimi organizmi. Sicer pa je Hitler obenem ukinil oziroma združil več dežel v eno samo. — Meklenburg-Strelitz in Meklenburg-Schwerin postaneta en sam Meklenburg (1), istotako se združita Braunschweig in Anhalt (2), Oldenburg in Lippe (3) ter svobodna mesta Hamburg, Bremen in Lübeck (4). Teritorijalno neokrnjene ostanejo Bavarska (5), Saksonska (6), Würtemberg (7), Baden (8), Hessen (9) in Türingen (10). Tako bo državni kancler Hitler s pomočjo 10 državnih namestnikov z lahkoto obvladal vso Nemčijo, v kateri bo sedaj samo ena državna volja, dočim so deželne enostavno izginile vsaj v prejšnjem smislu. Saj je državnim namestnikom naložena kot njihova glavna naloga, da skrbijo za enotne smernice državne politike, s katero se mora deželna politika vseskozi stalno skladati. Kaj bo z Reichsratom, to je vrhovnim zastopstvom vseh dežela v osrednjem državnem organizmu, še ni znano. Najbrž zaenkrat še ostane z bistveno omejenimi pravicami nekakega vrhovnega samoupravnega posvetovalnega organa, dokler se ne bo pokazalo, da je postal sploh nepotreben.

Seveda bodo deželne vlade ostale kot samoupravni organizmi ene in iste države, ki na ta način svoje posle decentralizira. Uprava in kulturna politika posameznih dežela se bo vodila od deželnih organov, seveda čisto v okvirju in duhu državne uprave in politike. Ker je sedaj izključeno, da bi tako zvana deželna volja prišla v opreko z državno, se bodo kompetence posameznih dežel in samouprav lahko še razširile, kar pa seveda ne pomenja razširjenja zakonodajne avtonomije dežele, temveč le tehnično olajšavo za državno upravo.

Z drugo besedo lahko rečemo: nemške dežele kot predstaviteljice osobitih ljudskih organizmov nemškega državnega naroda so umrle.

Priprave za svetovno konferenco v Washingtonu

Zedinjene države zapuščajo svojo osamljenost

„Treba je iztrgati Evropo iz njene politične kuhinje“

Roosevelt, predsednik Zedinjenih držav

Od Wilsona do Roosevelta

New York, 10. aprila.

Metode novega ameriškega predsednika Roosevelta so podobne onim rajnega Woodrova Wilsona. Najprvo je z močno gesto odprl vsa okna ter osvežil zadušljivo ozračje samoljubne tišine in samote, v katero se je Amerika pod vodstvom republikanske stranke zaprla. Kot svetovna sila mora Amerika delati svetovno politiko. Kot ena največjih držav na svetu se ne more in ne sme ločiti od usode ostalega sveta ampak mora z vsemi močmi krpati in pomagati, kjerkoli more; mora sodelovati, se interesirati na vseh velikih problemih sveta, mora predvsem aktivno poseči tudi v politiko Evrope. In prvi dnevi oziroma tedni Rooseveltove vlade so pokazali, da hočejo Zedinjene države zapustiti dosedanjo osamljenost in dosedanjo politiko neinteresiranega opazovanja, ampak da hočejo sodelovati pri ureditvi vseh četudi izvenameriških vprašanj, ki tarejo narode in države po svetu.

Rooseveltovi kablogrami

Predsednik Roosevelt še v nečem posnema Wilsona. Kot slednji, tako tudi on ne drži veliko na formalnosti, v katero so se zavili v mednarodni politiki odnosi države do države. Stara gesla so bila dobra za staro dobo. Zato je tudi brez vsakih predpogajanj, brez vsakih povpraševanj potom svojih diplomatskih zastopstev, brez vsakega »diplomatskega tipanja« sedel k telefonu in naročil zunanjemu ministru, da s kablogrami povabi na veliko meddržavno zasedanje zastopnike vseh evropskih velesil ter južnoameriških držav. Kablogrami so odpotovali, prišli so v Evropo, ko je ta drhtela pod vročinsko groznico rimskega pakta, ko sta se dva tabora v Evropi drug drugega obmetavala z očitki, ko je šlo prerekanje od morske obale do morske obale in ko je izgledalo, da bo vse skupaj tonilo v morje sveže natočene človeške krvi.

Kablogrami prezidenta Roosevelta so vplivali kot pijavke pri vročinski bolezni, raz src je padla mora, zavel je svežejši veter, strahovi, ki jih je naslikala razburjena fantazija, so izginili in nad Evropo je zopet leglo upanje. **Potrebno je bilo odtrgati Evropejce proč od svoje lastne politične kuhinje in jih staviti pred velike, ves svet obsegajoče probleme. Sličnе parole so vedno našle odmeva v Evropi pod Wilsonom in evropska mentaliteta se menda od Wilsonovih časov prav nič ni spremenila.**

Zakaj v Washington

Kakšen pomen imajo Rooseveltovi vabilni kablogrami? Ker je inicijativa izšla osebno od predsednika samega in nikakor ni sklep storjen po dolgotrajnih posvetovanjih, vlada o namenih velike mednarodne svetovne konference, ki jo sklicuje Roosevelt v Washingtonu, velika nejasnost tako v domačih političnih kakor v inozemskih diplomatskih krogih.

Tri edine demokratične države

Značilno je, in inozemsko pa tudi domače časopisje je napisalo o tem dolge komentarje, da se s tolikim poudarkom poudarja v uradnih komunikejih, **da se bodo najprve vršili »trikotni razgovori med zastopniki treh velikih demokracij v svetu, Amerike, Anglije in Francije«, in da se bo še le na to pristopilo k delu v širšem krogu držav, kjer bodo sodelovale vse ostale povabljene velesile. Očividno bodo »trikotni razgovori« obravnavali vsa velika mednarodno-politična vprašanja in bodo »tri edine demokratične države v svetu, Amerika, Anglija in Francija« skušale najti neko enotno linijo, med tem ko bo širša konferenca pripravila vse za veliko svetovno gospodarsko konferenco, ki se že leto dni napoveduje.** Položaj Evrope vpliva danes na ves ostali svet, politično in gospodarsko. Dokler se Evropa ne uredi, politično in gospodarsko, je vsak trud zaman, da bi se posledice gospodarske krize odstranile.

Odmev iz Evrope

Evropa se je povabilu Roosevelta takoj odzvala, dokaz, da smatra ta sestanek za velevažnega. Iz Anglije prihajajo razveseljivi odmevi, predvsem, ker se bliža zopet 15. junij in bo treba plačati ogromno anuiteto vojnih dolgov. **Washingtonska konferenca bo to vprašanje uredila ugodno za Angleže, tako mislijo v Londonu. Zdi se tudi, da je bil sunek MacDonalda v ogrodje mirovnih pogodb okorna gesta in da je bil njegov sestanek z Mussolinijem skrajno nerodno organiziran rendezvous ter da je bil po nepotrebnem zasačen pri nečednem poslu. Zato angleški politični krogi pozdravljajo njegovo potovanje preko Atlantika, da se malo zabrišejo neprijetni sledovi njegovih potovanj po Evropi.** Tudi glasovi iz **Francije** so prijetni. Francija je bila ravno zadnje dni prisiljena, da se proti eni skupini evropskih držav postavi v bran pridobljenih pravic, zapisanih v mirovnih pogodbah, pa je sedaj srečna, če bo mogla pokazati, da je pripravljena sodelovati z vsemi za rešitev vprašanj, ki tarejo človeštvo. Iz Nemčije in Italije je odjek nekoliko bolj zmeren, morebiti radi tega, ker tukajšnji komentarji govorijo preveč o »trikotnih razgovorih med demokratičnimi državami«, med katere se niti Italija, niti Nemčija ne marate več prištevati.

Eden nezadovoljnež: Zveza narodov

Edini, ki so nezadovoljni, češ, da se Zvezi narodov zopet odvzame delo, ki ga je začela ona in ki ga bi samo ona najlažje izvršila. V Ženevi trdijo, da današnja svetovna politika nima linije. Vedno znova se zaleti, vedno znova jemlje polete, z novimi žrtvami vedno znova začenja graditi, ne da bi se brigala za ono, kar je bilo že storjeno. V Ženevi sedi razorožitvena konferenca. Zaporedoma se je navduševala za »Paul-Boncourjev konstruktivni načrt«, za MacDonaldov predlog, za Mussolinijev razorožitveni načrt in nobeden ni bil doštudiran do konca. Sedaj se bo washingtonska konferenca zopet bavila z razorožitvijo, brez vsakega obzira na delo Zveze narodov. Isto je z organizacijo »evropskega miru«. Dne 21. januarja 1931 so se »vse evropske države zavezale služiti miru v okviru Zveze narodov«, nato je prišel zopet MacDonaldov »pakt zaupanja«, nato znova »MacDonaldov klub miru« in sedaj gre vse skupaj v Ameriko, da se delo začenja od spodaj. Tudi gospodarskih konferenc je bilo že neizmerno mnogo. Resolucije, predpriprave, delo po komisijah, vse to je pokopano, pravijo v Ženevi, in v Ameriki se začenja reševati vse znova. Kot Penelopa, ki je ponoči razdrla, kar je podnevi stkala.

Toda Zveza narodov je samo forma, ni nobena dogma. Če Washingtonska konferenca da, česar nam Ženeva ni mogla dati, bo človeški rod Rooseveltu za njegovo inicijativo hvaležen.

Vojna na Daljnem vzhodu

Japonci zasedajo nove ogromne pokrajine Kitaja

Brez odpora!

Tokio, 10. aprila. tg. **Japonske čete, ki so zbrane ob velikem kitajskem zidu, so začele v ponedeljek velikopotezno ofenzivo. Več tednov so jo pripravljali s propagando, s katero so dokazovali, da je prodiranje Japonske v pravo notranjo Kitajsko potrebno. Cilj japonskega prodiranja zaenkrat še ni znan, vendar izhaja iz izjave, ki jo je podal glavni stan kvantunške armade, da Japonci nič ne mislijo, da bi svoje prodiranje ustavili. Zato je težko reči, kam naj dovede ta ofenziva tudi v političnem smislu. Boji se vrše na vsej fronti od Džehola pa do Šanghajkvana, v katerih posebno živahno delujejo tudi letala.**

Tjencin, 10. aprila. ž. **S kitajske strani poročajo, da se je pričela velika kitajska protiofenziva, ki ima za cilj, da vrže Japonce iz Šanghajkvana. Po istih vesteh so Kitajci že pričeli z ofenzivo v okolici Činvantao in prisilili mandžurske čete, da se umaknejo v smeri Šimenkvaj. Japonci so se morali zopet umakniti iz Hajvanga. Po zadnjih poročilih so Kitajci zasedli Šimenkvaj.**

Nov odvetniški zakon v Nemčiji

Židi in komunisti, vun!

Berlin, 10. aprila. tg. Državna vlada je danes objavila zakon, ki urejuje pripuščanje državnih odvetnikov na sličen način, kakor se je to zgodilo z nedeljskim zakonom glede uradnikov židovskega pokoljenja. Državni odvetniki židovskega pokoljenja torej k sodiščem ne bodo več pripuščeni z važno izjemo, da se bodo pripustili še nadalje oni židovski odvetniki, ki so bili že pripuščeni 1. avgusta 1914 ali ki so v svetovni vojni bili na fronti ali so njihovi očetje ali sinovi padli v svetovni vojni. Tudi one osebe, ki so delovale v komunistični smeri, so izključene od državnega odvetništva. S tem zakonom postane brezpredmeten ukrep državnega komisarja za prusko pravosodno ministrstvo Kerrla, ki je odredil, da se židovski odvetniki pripuščajo samo v razmerju odstotka, ki ga tvori židovski element med nemškim narodom.

Stranke pada o

Berlin, 10. aprila. ž. Iz Westfalskega javljajo, da so organizacije ljudske stranke, to je bivše Stresemannove stranke, sklenile, da se priključijo narodnosocialistični stranki.

Berlin, 10. aprila. AA. Državna vlada je prepovedala tele inozemske liste:

»Manchester Guardian«, Manchester Guardian Weekly«, »Wirtschaftszeitung« (Basel), »Das blaue Heft« (Pariz in Dunaj), »Het Volksbad« (Amsterdam) in »Obermoselzeitung« (Luksemburg).

Maščevanje židov: marka pada

Berlin, 10. aprila. ž. Ker znaša zlato kritje nemške marke samo še 10%, marka pa notira Amsterdamu še vedno 53,59.26 (le malo pod paritetol, a takozvana vezana marka 36, torej znaša ažio skoraj 35%, plačilna bilanca je radi padca izvoza slabša, so se v borznih krogih razširile govorice, da namerava nemška [illegible] vlada z represalijami preprečiti padanje marke na inozemskih borzah. Državna vlada namerava te represalije izvršiti pred vsem proti židovskim nemškim veleindustrijcem in bankirjem, da bi namreč oni z vsem svojim premoženjem zajamčili eventuelni padec nemške marke na svetovnem trgu. Čeprav so te vesti neverjetne, vendar zelo mnogo govorijo o njih v berlinskih gospodarskih krogih.

Debata o reviziji meja

Rimski pakt umira

Rim, 10. aprila. ž. Ponoči je prispel v Rim francoski poslanik de Jouvenel, kateremu je dal Boncour nalogo, da pripravi teren pri italijanski vladi, da francosko spomenico sprejme z razumevanjem in da opazke, ki jih je francoska vlada stavila glede Mussolinijevega načrta, ne bi povzročile nevolje in razburjenja. Fašistični listi že danes napadajo francosko spomenico in zahtevajo, da jo italijanska vlada najprej točno prouči. Že sedaj je dopuščeno tisku, da opozarja na nevarnost, da bi francoski predlogi lahko postali resna ovira za konstruktivno sodelovanje med štirimi velikimi zapadnimi velesilami.

Angleški pritisk traja

London, 10. apr. tg. Z ozirom na odpor Male zveze, ki ga kaže prizadevanje romunskega zunanjega ministra Titulescua proti načrtu pakta štirih velesil, izjavljajo »Times«, očividno oficiozno inspirirane, **da je že beseda »pakt« nesrečno formulirana in da jo je tudi MacDonald izrečno odklonil. Direktno prizadete države nikakor ne smejo ostati izven diskusije. Njihovi zastopniki se morajo priteguiti od vsega pričetka. Mussolinijeva zasluga je, da je pravično sprožil ona vprašanja, ki morajo biti rešena in prej ne more biti nobenega miru in nobene razorožitve. Prva težkoča, ki jo je treba odpraviti, je revizija mirovnih pogodb. Namen rimskih predlogov je, da se sedaj izvrši čl. 19 pakta Zveze narodov in da se ugotovi, kakšna oblika revizije se želi. Načelo enakosti v oborožitvi je Nemčiji že priznano. Velesile želijo, da se to načelo razširi tudi na ostale države, ki so bile v vojni premagane. Samo želeti je, da pride do razprave o pritožbah premagancev, preden izbruhne očiten konflikt.**

Pogajanja z Rusijo

Pariz, 10. aprila. tg. **Kakor piše »L'Ordre«, se vršijo med državami Male antante in Rusijo nova pogajanja za pogodbo o nenapadanju, katero naj se sklene skupno od vseh treh držav, da se tako premostijo posebne romunsko-ruske težkoče. Radi napetih razmer z Nemčijo se kaže Rusija sedaj pristopnejša.**

Nemški podkancler von Papen v Rimu

Konkordat z nemško državo?

Monakovo, 10. aprila. (Posebno telef. poročilo »Slovencu«). Potovanje državnega podkanclerja von Papena in državnega ministra Göringa v Rim je vzbudilo tako v Nemčiji, kakor v inozemstvu največjo pozornost. Von Papen je znan kot dober, praktični katoličan, ki pa se je v poslednjem času izobčil iz politične organizacije katoliškega centruma. Iz tega razloga so se o njegovem potovanju v Rim in o njegovih načrtih, ki jih namerava tako v Vatikanu kakor v Kvirinalu predložiti, razširile najneverjetnejše vesti.

Državni podkancler von Papen je, tako se potrjuje od merodajne cerkvene strani, potoval v Rim v dvojnem svojstvu, prvič, da kot katoliški podkancler nove Hitlerjeve vlade govori v Vatikanu o položaju katoličanov v Nemčiji ter o politiki, ki jo namerava Hitlerjev režim voditi v bodočnosti napram katoličanom, drugič pa je šel v Rim, da se s šefom italijanske vlade razgovarja o rimskem načrtu glede revizije mirovnih pogodb in topogledno predloži mnenje svoje vlade ter da morebitno tudi sproži vprašanje italijansko-nemškega pogodbenega sodelovanja v bodočnosti.

V kolikor se tiče prve točke, je vprašanje popolnoma enostavno. Katoliški episkopat Nemčije je svoje dni obsodil narodno socialistični pokret zaradi dogmatičnih prestopkov. Isti katoliški episkopat je svojo obsodbo preklical, kakor hitro je državni kancler Hitler v svoji vladni izjavi dne 21. marca v Potsdamu brez zavijanja definiral svoje stališče napram pravicam cerkva, katere je označil za »nedotakljives«. Kadar padajo vzroki za obsodbo, pada tudi obsodba. Na podlagi te odločitve katoliškega episkopata se je tudi katoliški centrum kot katoliška politična organizacija izjavil za pripravljenega, da sodeluje z obstoječo vlado, in to tem lažje, ker je kot čisto nemška stranka v čisto nemški državi dolžna, da sodeluje pri vsakem narodnem pokretu, ki ne greši, niti v svojih ciljih niti v svojih sredstvih, proti načelom krščanske etike.

Katoliška cerkev in katoliška politična stranka, kar ni eno in isto, sta v slučaju Nemčije zopet pokazali, da se verno držita stare, nikdar spremenjene linije: podpirati vsak režim, ki je legalno prišel do oblasti, ki deluje za blagor in procvit celokupne narodne občestvenosti in za blaginjo vseh in vsakega posebej, ki ne zanika pravice nature, ki spoštuje moralni zakon in ki ne ovira Cerkve v izvrševanju njenega poklica.

S tem je definirano razmerje med Cerkvijo in med novim režimom v Nemčiji. Ker sedanja vlada očividno namerava izvesti centralizacijo oblasti v velikem štilu, kar je v narodno enotni državi lažje, ni čuda, da se je najpreje v katoliških cerkvenih krogih rodila misel, da bi se razmerje med Cerkvijo in državo uredilo na isti način za celokupno ozemlje nemške države. Ker dosedaj Cerkev ni mogla sklepati dogovorov ali konkordatov s celokupno državo, se je morala zadovoljiti s konkordati s posameznimi katoliškimi deželami v Nemškem rajhu. Ako se razmerje med deželami in osrednjo vlado legalnim potom uredi na drugi podlagi, je tudi v interesu katoliške Cerkve, da skuša pravice, ki ji dajejo posamezni konkordati s deželami, zavarovati s državno garancijo ali z enim samim konkordatom sklenjenim z ono vlado, ki odslej predstavlja oblast v rajhu. Znano je, da je državni kancler Hitler te pravice Cerkve, garantira v konkordatih z deželami, slovesno imenoval »nedotakljives«. Zakaj bi katoliška Cerkev ne izkoristila priliko, da tudi drugod, kjer dosedaj konkordatov ni sklepala ali ni mogla sklepati, »nedotakljivost« njenih pravic dobi sankcijo osrednje državne vlade v vsedržavnem konkordatu.

Nemški državni podkancler von Papen je po predhodnih razgovorih z uradnimi predstavniki katoliške Cerkve v Nemčiji odpotoval sedaj v Rim, da se to vprašanje uradno reši.

Konkordat med Cerkvijo in med nemškim rajhom je ogromne važnosti, o tem ni dvoma, in se tudi ne bo rešil tekom Velikega tedna, ampak bo zahteval dolgotrajnih pogajanj, ki bodo trajala mesece in mesece. Nemški katoličani si želimo splošno državnega konkordata z Nemčijo. Tudi Vatikan si ga želi in je tej svoji želji dal izraza, a zato ne bo dovolil nobenega vrtoglavljenja, nobenega prenagljenja, ker obstojajo velike težave in je mnogo spornih točk. Ako Vatikan dobi za državni konkordat iste ugodnosti, kot jih je dobil za deželne konkordate, potem je problem rešen. A samo po sebi se razume, da Vatikan ne bo v svojih predlogih šel izpod pravic, katere si je pridobil v konkordatih z deželami in so »nedotakljives« po izjavi državn. kanclerja. Verjetno pa je, da bo nemška vlada, v kateri sedijo nekaveri zagrizeni protestanski zastopniki iz pruskih dežel, nekatere teh pravic, če bi se morale prenesti na celokupno Nemčijo, osporavala. Tukaj sem spadajo pravice do imenovanja škofov, do imenovanja profesorjev na univerzah in srednjih šolah in katehetov na osnovnih šolah. Tukaj sem spadajo vprašanja vzgoje mladine, vprašanje katoliških organizacij ter mnogi drugi problemi čisto denarnega značaja, ki se tičejo plače duhovništva.

Von Papen ima nalogo, da se informira o velikih obrisih konkordatnega predloga, v kolikor se sploh more govoriti o obrisih v vprašanju, ki se je šele rodilo. Na to bodo, če bodo, sledila pogajanja, ki ne bodo, upamo, predolga, ker se zdi, da vlada na obeh straneh mnogo dobre volje, ko se bo 29 evangelskih cerkva združilo v eno vsedržavno protestantsko cerkveno organizacijo, kar namreč nameravajo izpeljati vodilni protestantski verski voditelji.

Dr. W.

(Vporabljati besedo »kapitulacija« v zvezi s Papenovim potovanjem, besedičiti o tem, da se Cerkev podreja nekomu, kadar sklepa konkordate z državami, je otročje. Konkordati so načini sodelovanja med duhovno in posvetno oblastjo za skupni blagor države in posameznika. Konkordatov pa, v katerih bi Cerkev onustila pravice, ki jih ona edino ima do človeških duš, zgodovina človeštva ne pozna in jih ne bo poznala. Razlika je namreč med prenašanjem nasilja in med pozitivnim sožitjem na osnovi obojestransko priznanih in spoštovanih pravnih norm. Op. ur.)

Papen v Rimu

Rim, 10. apr. tg. V nedeljo zjutraj je dospel v Rim nemški državni podkancler Papen s svojo soprogo. Sprejem je bil neoficijelen, vendar je Mussolini poslal do meje višjega funkcionarja zunanjega ministrstva. Papen namerava ostati v Rimu do 18. aprila. Danes dopoldne je napravil prvi obisk v Vatikanu pri kardinalu državnem tajniku Pacceliju. Kakor se poroča, je njun razgovor trajal poldrugo uro. Dalje se čuje, da bo Mussolini sprejel Papena in Göhringa tekom jutrišnjega dne. Za avdijenco pri papežu pa je zaenkrat določena sreda. Včeraj zvečer se je vrnil v Rim francoski poslanik de Jouvenel in je danes imel dolg razgovor z Mussolinijem. Obisk nemških ministrov von Papena in Göringa v Rimu bo omogočil, da se med Nemčijo in Italijo najde možnost skupne politike.

Pruski notranji minister Göring je prispel na rimsko letališče ob 13.15. V imenu italijanske vlade ga je sprejel letalski minister Balbo. Razgovarjala sta se v francoskem jeziku. Göring je potrdil, da je potoval dobro. Na letališču sta ga pozdravila tudi nemški poslanik v. Hassl in njegova soproga. Göring in njegovi spremljevalci so bili v krojih. Hessenski princ je nosil hitlerjevsko uniformo z Železnim križcem. Pred Göringom je bila postavljena častna četa. Po končanem sprejemu se je Göring s spremstvom odpeljal z avtomobilom v mesto. Na avtomobilu so bile italijanska in hitlerjevske zastave.

Dvoje usodnih požarov

Dva otroka našla strašno smrt v plamenih

Junaški gasilci

Ptuj, 10. aprila.

Dvoje zaporednih usodnih požarov beležimo te dni v ptujski okolici, usodnejših tem bolj radi tega, ker so zahtevali plameni že dvoje žrtev, troje ljudi pa še leži v ptujski bolnišnici med življenjem in smrtjo ter je vsak hip pričakovati, da ugasnejo njihova življenja. Prvi požar je izbruhnil v soboto v Robnem vrhu pri Halozah. Tam ima svojo viničarijo posestnica Hedviga Robošek iz Ptuja. Upravlja jo viničar Mlakar, ki je odšel usodnega dne s svojo ženo na delo. Doma sta ostala samo nedorasla otroka, 7 letni sinček in 5 letna hčerka. Ko sta bila Mlakarjeva pri delu, sta nenadoma opazila valujoče oblake dima, ki so se dvigali nad domačijo. Ko sta prišla s sosedi na pomoč, je bila hiša z gospodarskim poslopjem vred že v plamenih, iz katere se je čulo smrtno ječanje ubogih otrok. Pomagati ni bilo več mogoče. V ognju sta našla smrt deček in deklica, v hlevu pa je poginilo tudi nekaj glav živine. Ogenj je tako temeljito opravil svoje uničujoče delo, da ni bilo najti na pogorišču niti sledov za zgorelimi trupelci.

Drug usoden požar je izbruhnil naslednjega dne, v nedeljo okoli 8 zvečer v Novi vasi pri Sv. Marku nižje Ptuja. Začelo je goreti pri posestniku Lovrenku. Poleg hiše je zajel ogenj tudi gospodarsko poslopje ter prešel nato na stanovanjsko in gospodarsko poslopje soseda Stumbergerja. Vsa 4 poslopja so zgorela do tal, z njimi vred tudi svinje posestnika Lovrenka. Žal je požar zahteval tudi obilne žrtve človeških življenj. Ko je izbruhnil ogenj, sta odhitela Lovrenko in njegova žena reševat najprej živino iz hleva, nato pa zopet v hišo, da bi rešila pred plameni še denar in druge vrednosti. Pri tem se je udrl strop ter oba podsul pod goreče razvaline. Ko so ju skušali rešiti iz plamena, sta dobila smrtno-nevarne opekline še posestnikov sin Peklar in posestnik Petek. Lovrenko, Peklar in Petek so tako nevarno opečeni, da bodo najbrž umrli. Prepeljani so bili v ptujsko bolnišnico. Poleg njih so dobili opekline še Lovrenkova žena in dva druga gasilca. Pri reševanju in gašenju so se posebno odlikovali ptujski gasilci pod poveljstvom inž. Cellottija. Škoda, ki jo je požar povzročil v Novi vasi, znaša nad četrt milijona dinarjev. Vzrok požara dosedaj še niso mogli ugotoviti.

Občni zbor bolniškega fonda za prometno osebje

Zahteve ljubljanskega zastopnika

Belgrad, 10. apr. l. V dvorani Nabavljalne zadruge se je danes nadaljeval občni zbor centralne uprave bolniškega fonda za prometno osebje. Na dnevnem redu je bil pretres poročila upravnega odbora centralne uprave o poslovanju v pretekli poslovni dobi. Prvi je govoril Tomašević iz Niša, ki je zahteval, da se čimprej reši vprašanje zgraditve centralne ambulance v Nišu.

Delegat iz Subotice **Dragutin Ilić je kritiziral** poslovanje **centralne uprave ter se zelo čudil,** kako je bilo mogoče, da sta sarajevska in ljubljanska oblastna uprava zaključili svoje račune s pasivo, dočim je subotiška oblastna uprava pri istem številu članov zaključila letne račune s presežkom od dveh milijonov dinarjev. Sarajevski delegat Savelić je kritiziral proračun.

Ljubljanski delegat Andrej Bahun je protestiral proti postopanju centralne uprave, ki še do danes ni zgradila sanatorija na Golniku za prometno osebje.

Nato je govoril **Kostalinčič,** ki je poudarjal, da bolniški fond po 11 letih še ni pričel s sistematičnim delom. Kritiziral je postopanje centralne uprave pri nakupovanju železniških domov. Navedel je slučaje v Dubrovniku in Kaštelu, ter rekel, da prihajajo v te domove po večini višji svetniki in višji uradniki, a malo nižjih uradnikov, katerim je prav za prav ta dom namenjen. Obširno se je bavil z vprašanjem zdravstvenega sistema pri bolniških fondih, za katerega pravi, da ni dober. Zelo kočljivo je vprašanje zdravljenja zob. Tako je bilo v Belgradu samo enemu zdravniku za osem mesecev izplačano 515.000 Din, ne vračunši semkaj njegov mesečni honorar v znesku 2000 Din, brezplačno porabo vode, kurjave, prostorov, razsvetljave in aparatov bolniškega fonda, drugemu zdravniku pa, ki ga je nadomeščal od meseca oktobra 1932, je bilo izplačanih 32.000 Din.

Delegat Lučič je pledíral tudi za to, da naj se vprašanje sej oblastnega odbora bolniškega fonda, ki so plačane, regulira s posebno uredbo, da se ne bo več dogajalo, kakor doslej, da je imel belgrajski oblastni odbor bolniškega fonda v letu 1932 154 sej, zagrebški 50, ljubljanski pa komaj 15.

Za Lučičem je govoril **Anton Sabljak,** ki se je obširno bavil s slučajem zdravnika dr. Ernesta iz Varaždina, ki na poziv nekega pacienta ni hotel stopiti v njegovo stanovanje, ampak je govoril z njim skozi okno. Ta pacient je slučaj prijavil zagrebški oblastni upravi, ki je od centralne uprave zahtevala takojšen odpust tega zdravnika. Zgodilo pa se je, da je zdravnik dr. Ernest dobil samo ustmeni ukor. Ko je pa zagrebški oblastni odbor vztrajal na tem, da se ta zdravnik odpusti, je centralna uprava to vprašanje rešila tako, da zdravnik ostane še naprej v službi, bolnik pa, ki ga je bil prijavil, je bil kaznovan. — Nato je govoril sanitetni šef prometnega ministrstva dr. Mijušković, ki se je v glavnem dotaknil vprašanja bolnišnice na Dedinju.

Protinemške demonstracije na Poljskem

Varšava, 10. aprila. tg. V Lodzu so bile včeraj velike demonstracije proti Nemčiji, v katerih so demonstranti s kamenjem poškodovali grb na nemškem konzulatu. V nemški gimnaziji so demonstranti demolirali več šolskih učnih sob. Policija na konjih je preprečila nadaljnje izgrede. Tudi iz drugih mest se poroča o demonstracijah, v Varšavi pa je bila za danes napovedana mladinska akcija proti nemškim listom in knjigam.

„Razorožitev“ . . .

Pariz, 10. apr. ž. Pri razpravi o državnem proračunu za letalsko ministrstvo je minister Pierre Cot izjavil, da je v delu nov tip letala za metanje plinskih bomb. Prav tako so v gradnji tudi letala, ki bodo opremljena s topovi. Proračun za vojaške vaje rezervnih častnikov je zvišan od 5.5 na 14 milijonov frankov. Prav tako je zvišana dotacija za vzdrževanje vojaških vaj.

Mednarodna trgovinska konferenca v Rimu

Rim, 10. aprila. ž. 19. t. m. bo na Kapitolu zelo svečano otvorjena mednarodna trgovinska konferenca, na katero so poslali svoje zastopnike parlamenti 30 držav, med katerimi so tudi Anglija, Italija, Francija, Nemčija, Belgija, Španija, Češkoslovaška, Jugoslavija, Egipt, Kanada, Latvija, Finska, Japonska, Romunija, Poljska, Holandska, Švica, Venezuela, Madjarska, Avstrija in Afganistan. Na dnevnem redu bo: 1. vprašanje kontingentiranja trgovine in deviznih omejitev z ozirom na posledice, ki so jih ti ukrepi imeli na mednarodno trgovino, 2. trgovinski promet in odtok zlata, 3. nesorazmerje cen trgovskemu blagu pri prodaji na drobno in pri prodaji na debelo, 4. gospodarska in finančna obnova agrarnih držav srednje in vzhodne Evrope, 5. mednarodni statut za radio-transmisijo.

Cene hmelja naraščajo

Praga, 10. aprila. tg. Odkar je v Ameriki odpravljena prohibicija, se kaže na žatskem hmeljskem trgu vedno rastoča tendenca, ki je danes povzročila pravo viharno hause. Za prvovrstni žatski hmelj se je namreč dosegla danes cena 1500 Kč za 50 kg. Približno pred enim mesecem pa je bilo lahko dobiti prvovrstni hmelj za 500 do 600 Kč. Pred enim mesecem je bilo še na razpolago 7000 do 8000 stotov hmelja, ki so sedaj skoro popolnoma razprodani.

Iz Narodne skupščine

Belgrad, 10. apr. AA. 10. t. m. sta zunanji minister in minister za trgovino in industrijo poslala narodnemu predstavništvu v razpravo:

1. predlog zakona o konvenciji o kompenzacijah, sklenjeni in podpisani v Parizu dne 27. januarja 1933 med kraljevino Jugoslavijo in predsednikom francoske republike;

2. predlog zakona o dopolnilni konvenciji o ureditvi trgovinskih terjatev s kompenzacijami med kraljevino Jugoslavijo in belgijsko-luksemburško gospodarsko unijo, sklenjeni in podpisani v Belgradu 21. februarja 1933.

Zagrebška vremenska napoved. Počasi se bo zjasnilo in postalo bo topleje.

Dunajska vremenska napoved: Izpremenljivo vreme, včasih dež.

Nov ban

Belgrad, 10. aprila. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je na predlog predsednika ministrskega sveta vpokojen ban dunavske banovine g. **Milan Nikolić.** Z drugim ukazom je bil g. Nikolić odlikovan z redom jugoslovanske krone prve stopnje.

Z ukazom Nj. Vel. kralja je na predlog predsednika ministrskega sveta imenovan pomočnik notranjega ministra g. **Dobrica Matković** za bana dunavske banovine.

Iz sodne službe

Belgrad, 10. aprila. l. **K okrajnemu sodišču v Ljubljano so premeščeni:** Za starešino okrajnega sodišča v Ljubljani dr. Ernest Kobe, sodnik okrožnega sodišča v Ljubljani v 4. skupini, 1. stopnji, Josip Rajner, višji pisarniški predstojnik 7. položajne skupine pri okrožnem sodišču v Ljubljani, Franc Podboj, vodja zemljiške knjige 6. položajne skupine pri okrožnem sodišču v Ljubljani, Janko Seljko, višji pisarniški oficijal 7. pol. skup. pri okrožnem sodišču v Ljubljani, August Jug, višji pis. oficijal 7. pol. skup. pri okrožnem sodišču v Ljubljani, Josip Černivec, višji pis. oficijal 7. pol. skup. pri okrožnem sodišču v Ljubljani.

K okrajnemu sodišču v Mariboru so premeščeni: Za starešino okrajnega sodišča v Mariboru dr. Alojz Lesnik, sodnik okrožnega sodišča v Mariboru v 4. skupini, 1. stopnji, Martin Griper, višji pis. predstojnik 7. pol. skup. pri okrožnem sodišču v Mariboru, Avguštin Grejan, vodja zemlj. knjige 6. pol. skup. pri okrožnem sodišču v Mariboru, Marij Korbo, vodja zemlj. knjige 6. po. skup. pri okrož. sodišču v Mariboru, Ivan Drame, višji pis. oficial 7. pol. skup. pri okrožnem sodišču v Mariboru, Ivan Humar, višji pis. oficial v 7. pol. skup. pri okrožnem sodišču v Mariboru, Pavle Kleber, višji pis. oficijal 7. pol. skup. pri okrožnem sodišču v Mariboru.

K okrajnemu sodišču v Celje so premeščeni: Henrik Toplak, višji pis. predstojnik 7. pol. skup. pri okrožnem sodišču v Celju, Bernard Mikuletič, vodja zemlj. knjige 6. pol. skup. pri okrožnem sodišču v Celju, Ivan Šemrov, vodja zemlj. knjige 7. pol. skup. pri okrožnem sodišču v Celju.

K okrajnemu sodišču v Novo mesto so premeščeni: Za starešino okrajnega sodišča v Novem mestu Božidar Romih, sodnik okrožnega sodišča v Novem mestu v 4. skupini, 1. stopnji, Božidar Trofont, vodja zemlj. knjige 6. pol. skup. pri okrožnem sodišču v Novem mestu, Alojz Gunde, višji pis. oficijal 7. pol. skup. pri okrožnem sodišču v Novem mestu.

Za starešino okrajnega sodišča v Celju v dosedanji skupini je postavljen Alojz Nendl, sodnik okrožnega sodišča v Celju v 3. pol. skup., 2. stop.

Upokojen je Lovro Kuharič, davčni inspektor 6. pol. skup. pri davčni upravi v Ljutomeru. Nadalje je upokojen Josip Tajnik, davčni inspektor 6. pol. skup. pri davčni upravi v Kranju.

*

Na poštnem ravnateljstvu v Zagrebu II. je napredoval v 8. pol. skup. Ahacij Vončina, poštnobrzojavni uradnik 9. pol. skup. pri isti pošti.

Belgrad, 10. apr. l. V dvorani francoskega kluba je imel snoči violinski koncert violinist Maksimilijan Skalar. Koncert je dobro uspel.

Paris, 10. aprila. ž. V okolici Metza so bile včeraj in danes velike orožne vaje, pri katerih je sodelovalo preko 200 francoskih vojnih letal. Vaje so snemali na film in bodo po zgledu Amerike in Italije izdelali propagandni film.

Razvoj avstrijske krize

„Diktatura je nemogoča“

Dunaj, 10. apr. ž. **Vlada je na snočnji seji, ki je trajala do polnoči, napravila zelo važne sklepe. Predvsem gre za postavljanje heimwehrovskih oddelkov in kmečke brambe v policijsko službo. Radi tega je bil izvoljen poseben odbor, ki bo vodil akcijo za vzdrževanje miru in reda. Ne gre pa samo za postavitev novih policistov, ampak tudi za zavarovanje meje napram Nemčiji, da se v bodoče preprečijo dogodki, ki so se zgodili pri Kuisteinu in na avstrijsko-lichtensteinski meji.**

AKCIJA ZA RAZOROŽITEV SCHUTZBUNDA

se bo zvajala še naprej z vso energijo. Ta pomožna policija bo dodeljena policiji v manjših krajih, orožništvu in vojaštvu.

Vlada je nadalje sprejela sklep o proslavi 1. maja. Tradicionalen obhod socialnih demokratov na Ringu bo 1. maja vsekakor prepovedan. Letos bo 1. maja ustavljen tudi ves tramvajski promet. Nadalje je sklenila vlada, da se mora do dne 1. maja rešiti vprašanje dunajske mestne občine, oziroma ukiniti njen sistem kot mesta in dežele. Dunaj bo postal ponovno zvezna prestolnica in bo spadal pod deželnega glavarja Spodnje Avstrije v drugi instanci.

O PROGLASITVI ALI UVEDBI DIKTATURE V AVSTRIJI NE MORE BITI GOVORA,

kakor to izjavljajo najbolj merodajne osebnosti. Vse to se bo rešilo parlamentarnim potom. Vlada izjavlja, da se v tej svoji akciji smatra popolnoma izvenstrankarsko.

V AVSTRIJI SPLOH NI MOGOČ ČISTO STRANKARSKI REŽIM.

Današnji režim v Avstriji bo prerodil narodno gospodarstvo in ga rešil iz sedanjega katastrofalnega stanja, kar je razvidno že iz zelo važnih okolnosti, da se je s posredovanjem francoskega trgovinskega atašeja na Dunaju posrečilo vladi zavarovati izvoz 16.000 vagonov lesa v Francijo. Pričakovati pa je še drugih dobav kmetijskih in drugih proizvodov.

KAR SE TIČE POMOŽNE POLICIJE

se čuje, da se hoče iz formacij Heimwehra, Sturmschara, kmetske brambe in frontnih bojevnikov spopolniti vojsko z 10.000 do 20.000 možmi. Po mirovni pogodbi ima Avstrija pravico vzdrževati 30.000 vojakov, medtem ko jih ima danes samo 17.000 do 18.000. To bo prvi korak za vpeljavo miličnega sistema. Istočasno s to akcijo bodo razpuščene vse strankarske vojaške formacije Heimwehra, kmečke brambe, Sturmschara, zlasti pa napadalni oddelki narodnih socialistov. Frontni bojevniki bodo še nadalje obstojali, toda samo kot veteransko podporno društvo. Radi nameravane prepovedi obstoja napadalnih oddelkov narodnih socialistov piše danes narodnosocialistično glasilo »Kampfruf«, da bodo nemški narodni socialisti izvršili bojkot avstrijskih kopališč in letovišč.

Izpred razsodišča v Haagu

Spor med Madjarsko in Jugoslavijo

Belgrad, 10. apr. l. Dne 20. aprila tega leta se prične v Haagu novo zasedanje mešanega in zbranega sodišča, ki bo razpravljalo tudi o nekaterih spornih vprašanjih med našo državo in Madjarsko. Naša država je bila že prej tožena ter sedaj plačuje svoje anuitete za fond A, ker je izgubila nekatere pravde v zvezi z odškodnino inozemskim državljanom, katerih posestva so bila z agrarno reformo sekvestrirana v prilog naše države takoj po vojni. Na tem zasedanju bo sodišče razpravljalo o 12 agrarnih tožbah proti agrarnemu fondu. Te tožbe se tičejo izplačila za izvršeno agrarno reformo na posestvih madjarskih optantov. Poleg tega je na dnevnem redu še 12 drugih tožb radi postavljenih sekvestrov na posestvu madjarskih državljanov. Po trianonski pogodbi je bilo določeno, da se sekvester na posestvih teh madjarskih državljanov ukine, to pa ni bilo izvršeno. Na podlagi § 250 trianonske pogodbe zahtevajo sedaj oškodovani madjarski optanti povračilo škode, ki so jo utrpeli radi tega, ker niso bili ukinjeni sekvestri. Mešano sodišče v Haagu je sestavljeno iz petih sodnikov, od katerih je za Jugoslavijo profesor belgrajske univerze dr. Arandjelović, za Madjarsko dr. Slavnič in trije nevtralni sodniki, od katerih je dr. Hamel Holandec, prof. dr. Hamerik Danec, namesto umrlega predsednika dr. Slutena pa je sedaj prevzel predsedniško mesto prof. dr. Schreiber iz Švice. On je obenem tudi predsednik češkoslovaško-madjarskega mešanega sodišča v Haagu. Našo državo bo na procesu zastopal predsednik kasacijskega sodišča v Belgradu

Maribor se poslavlja od vladike Andreja

Maribor, 10. aprila.

57. v vrsti lavantinskih vladik, četrti v vrsti cerkvenih knezov, ki so iz Maribora vladali lavantinski vladikovini, je bil vladika, knezoškof in nadpastir Andrej Karlin. Obdravska prestolnica sedež lavantinske škofije, središče spodnještajerskega slovenskega duhovnega in materialnega življenja, Maribor, naše lepo, zeleno mesto pod Piramido, je danes jemal pomenljivo, ginljivo slovo. V stolnici so na katafalku, v krsti, počivali zemski ostanki blagopokojnega knezoškofa dr. Karlina... Maribor, ki je v središču lavantinskega življenja, je po izvršenih obredih v stolnici vzel slovo od plemenitega, dobrega in ljubeznivega krmarja naše škofije. Ob teh množicah, ki so se razporedile na Glavnem trgu, pred stolnico in po ulicah, koder se je pomikal mrtvaški sprevod, in izkazale svojemu škofu poslednjo čast in znak globokega spoštovanja, je bilo videti in spoznati, kako si je vladika Andrej s svojo dobroto, ljudomilostjo in prisrčno iskrenostjo osvojil srca Mariborčanov in lavantinskih škofljanov. Mariborčani ne bodo pač nikdar pozabili tega cerkvenega kneza, ki je s toliko preprostostjo, skrbnostjo in domačnostjo zahajal med nje, prodiral v njihovo življenje in se za vse zanimal. Vse te dni, ko je blagi in očetovsko dobri vladika ležal na mrtvaškem odru v škofijski kapelici in so množice neprestano prihajale kropit, so Mariborčani zbujali spomine na preštevilne anekdote, v katerih središču stoji vladika Andrej in ki jasno govore o njegovem preprosto ljubeznivem, očetovsko dobrohotnem in plemenitem bitsvu.

Iz škofijske kapelice v stolnico

Ob 8 zjutraj je bilo turobno slovo od tihega doma na Slomškovem trgu. Iz kapelice prvega nadstropja so prinesli krsto s pokojnikom v vežo knezoškofijske palače ter jo postavili na podstavek. Obdana od ogromne množice, ki je prihitela iz vseh delov širne škofije, da spremi svojega nadpastirja na poslednji poti, je pričakala krsto pred vhodom palače lavantinska duhovščina s prevzvišenim pomožnim škofom dr. Ivanom **Tomažičem** in člani stolnega kapitlja na čelu. Blagoslovitvene obrede v hiši žalosti je izvršil nato prevzv. pomožni škof **dr. Tomažič** ob asistenci gg. kanonikov, stolnega dekana **dr. Vraberja, Janežiča, Časla,** ravnatelja **dr. Cukale,** stolnega župnika msgr. **Umeka,** ravnatelja **dr. Mirta** in prelata **dr. Kovačiča.** Pod vodstvom kapelnika **Gašperiča** so zapeli pevci Ipavčeve pevske župe ganljivo »Pomladi vse se veselic, nakar so dvignili pogrebci krsto in sprevod se je napotil po Slomškovem trgu skozi glavni vhod v stolnico. Sredi cerkve je stal katafalk, na katerega so položili krsto ter jo obdali z gorečimi voščenicami. Duhovščina s prevzv. pom. škofom na čelu je zapela mrtvaški oficij in sicer 3 nokturne s hvalnicami. Petje oficija je trajalo skoro do desete ure. Sledil je kratek odmor, nato pa so se pričele glavne cerkvene mrtvaške svečanosti.

V stolnici

Ob desetih je bil slovesen vhod vladik v stolnico. Na Slomškovem trgu se je zgrnila ogromna množica ljudi. Po slovesnem vhodu je bila pontifikalna mrtvaška sv. maša, ki jo je opravil apostolski nuncij Hermenegild **Pellegrineti** ob asistenci kanonikov **Janežiča, dr. Cukale, msgr. Umeka** in **dr. Mirta.**

Pogled na kipečo in valujočo cerkveno ladjo stolnice ob času cerkvenih slovesnosti je bil pretresljiv in veličasten. V presbiteriju so bili cerkveni knezi. Za obhajilno mizo v sredini sta bila častna sedeža za zastopnika Nj. Vel. Kralja brigadnega generala **Hadžiča** in za bana **dr. Marušiča.** Za njima so stali ostali cerkveni dostojanstveniki. V klopeh so bili na levici predstavniki civilnih, na desni pa vojaških oblastev. Pred pregrajo na desni so se zvrstile zastave Krščanske ženske zveze, krčevinskega in košaškega katol. izobraževalnega društva, stolne Marijine družbe itd. Za pregrajo so bili na obeh straneh bogoslovci. V sredini cerkvene ladije pred klopmi se je dvigal katafalk s krsto. V klopeh za katafalkom je zavzela prostore lavantinska duhovščina, sledile so na levi redovnice, na desni pa so zavzeli prostore sorodniki pokojnega vladike. Vso glavno ladjo v ozadju, obe stranski ladji in kapeli pa so napolnile množice vernikov do zadnjega kotička.

Po pontifikalni sv. maši je stopil na leco prevzv. knezoškof ljubljanski **dr. Gregorij Rožman** in govoril pogrebni govor. Orisal je življenje pokojnega vladike Andreja, njegovo življenjsko pot od mladih let do nastopa vladstva lavantinske škofije. V vsem tem njegovem življenju je bilo zlasti značilno zaupanje v Gospoda. Zapustil nam je svetel vzgled in pouk, da pri vseh svojih delih zaupamo v Gospoda. V spomin na vladiko Andreja si zaobljubimo: čim težje prilike v življenju, čim večje nadloge in preizkušnje, tembolj zaupajmo v Gospoda nebes in zemlje.

Po vzvišenih, globoko zajetih besedah ljubljanskega vladike so sledile ob katafalku absolucije po obredu v rimskem pontifikalu, ki so jih odmolili in opravili prevzvišeni gospodje metropolit nadškof **dr. Bauer,** graški škof **dr. Pawlikovsky,** krški vladika **dr. Srebrnič** in ljubljanski knezoškof **dr. Rožman.** Libero je opravil papeški nuncij Hermenegild **Pellegrineti.**

Po izvršenih absolucijah so dvignili krsto, vladika Andrej je poslednjič zapustil stolnico sv. Janeza Krstnika. Mariborski pevci so zapeli žalostinko »Človek glej« in od stolnice se je razvil proti pobreškemu pokopališču sprevod, kakor ga Maribor še ni videl doslej.

Množice se poslavljajo

Med tem, ko so se vršili v stolnici sveti mrtvaški obredi, so vrele iz vseh vetrov skupaj množice, da je bilo mesto kakor preplavljeno. Koraki vseh so bili usmerjeni proti Slomškovemu trgu in ko je bil ta prenapolnjen, proti Glavnemu trgu, s katerega so bile radi tega prestavljene vse tržne mize in stojnice. Že davno pred 10 je bil trg sličen valujočemu morju. Zbirale so se mariborske in okoliške šole pod vodstvom učiteljstva in profesorjev ter se urejevale za sprevod, zbirali so se tisoči in tisoči vernikov lavantinskih, ki so prihiteli iz najoddaljenejših krajev, da počastijo svojega ljubljenega vladiko na njegovi poslednji poti. Organizatorji sprevoda gg. stolni vikar **Munda,** katehet **Sperl** in kor. vikar **Kokošinek** so imeli težavno nalogo s pomočjo in sodelovanjem policij. oblasti organizirati sprevod, da se je lahko razvijal v čudovitem redu in brez vsakega zapletljaja.

Točno ob 12 so zapeli zvonovi stolnice in za njimi še ostalih mariborskih cerkva svojo žalostno mrtvaško pesem. Sprevod, ki je imel svoje čelo na Glavnem trgu pred Veliko kavarno, je krenil svojo pot med špalirjem tisočev in tisočev, ki so zasedli poleg prostora pred stolnico, Stolne ulice, Glavnega trga še dravski most na obeh straneh.

Z železničarsko godbo »Dravec« na čelu je krenil sprevod v smeri proti Pobrežju. Za godbo najprej otroci vseh mariborskih in bližnjih okoliških osnovnih šol z učiteljstvom, za njimi meščanske šole, nato srednje: gimnazija, realka, realna gimnazija, učiteljišče čč. šolskih sester, državna učiteljska šola s profesorji. Sledila je vojaška godba, za njo pa so vihrale v hladnem pomladnem vetru zastave mariborskih verskih in katoliških organizacij. Sledili so pevci Ipavčeve župe s pevovodjo **Gašperičem** na čelu, za njimi Marijina družba, nato usmiljenke in šolske sestre, nato pa skupina bogoslovcev. Za njimi se je zvrstila duhovščina lavantinske škofije. Skoro 200 duhovnikov je prihitelo v Maribor, da spremi svojega vzglednega nadpastirja ter se mu še enkrat pokloni. V vrstah duhovnikov so šli ptujski prošt dr. **Žagar,** celjski opat **Jurak,** konjiški arhidijakon **Tovornik,** zastopnik šenčurske župnije pri Kranju, kjer je veliki pokojnik svoječasno kaplanoval in bivši završki dekan, konzistorijalni svetnik **Podvinski,** za njimi pa je korakalo 12 kanonikov in prelatov: celokupen lavantinski kapitelj, zastopniki ljubljanskega kapitlja: kanoniki **Sušnik, dr. Kimovec, dr. Klinar,** prošt novomeški **dr. Čerin,** stiški opat **dr. Kostelec,** prior križar. reda **Učak,** vseuč. profesor dr. Lukman, zastopnika graškega stol. kapitlja gen. vikar Siener in prelat dr. Kielnhofer. Sledili so v vozovih cerkveni dostojanstveniki s svojim spremstvom: Nuncij **Pellegrinetti,** metropolit dr. **Bauer,** graški škof dr. **Pawlikovsky,** krški škof dr. **Srebrnič,** ljubljanski knezoškof dr. **Rožman,** mariborski pomožni škof dr. **Tomažič,** zastopnik tržaške škofije msgr. **Kratzik** in krške msgr. **Podgorc.** Za vozom vencev sta dva para vrancev vozila mrtvaško karoso s krsto. Za mrtvaškim vozom so nosili na blazinici odlikovanja pokojnega vladike, nato pa je sledil voz s sorodniki: sestra Marjana **Karlin,** nečaki banski svetnik dr. **Karlin** in profesor **Karlin** in **Jože Žagar** z družino, nato pa je korakalo domače osebje škofijskega dvorca z oskrbnikom škofijskih posestev g. Habjaničem. Sledili so vozovi civilnih in vojaških dostojanstvenikov: zastopnik kralja general **Hadžič** in ban dr. **Marušič** v prvem, mestni župan dr. **Lipold,** banski svetnik dr. Stare in okrajni načelnik Makar v drugem, okr. načelnik dr. Ipavic, tajnik dr. Brolih in obmejni polic. komisar Krajinovič v tretjem, nato prota Trbojevič, polkovnik Popadič, za njimi zastopstvo ljubljanske univerze: univ. prof. gg.: dr. Aleš Ušeničnik, dr. Ujčič in dr. Polec. Za njimi so korakali odlični mariborski meščani: bivši obl. predsednik dr. Leskovar, minister Vesenjak, predsednik bivše Prosv. zveze dr. Hohnjec, dr. Schaubach, bivši župan dr. Juvan, bivši poslanec Pušenjak, častno zastopstvo Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani, katere soustanovitelj je bil veliki pokojnik, mestni podnačelnik Golouh, predsednik sodišča dr. Žiher, prvi državni pravdnik dr. Jančič, vpok. fin. ravnatelj dr. Povalej, bivši poslanec Žebot, ravnatelj Jerebič, prof. Vales in Baš kot zastopnika Zgodovinskega in muzejskega društva in vsi ostali predstojniki državnih, banovinskih, občinskih uradov, zasebnih predstavništev in institucij, predstavniki kulturnih in ostalih organizacij. Nato pa je sledilo v nepreglednem številu ostalo občinstvo.

Na pokopališču

Skoro celo uro se je pomikal veličasten sprevod do pobreških pokopališč. Ob magdalenskem pokopališču se je čelo sprevoda ustavilo in šole so napravile ostalemu delu sprevoda špalir. Krsto so prenesli do cerkvice na magdalenskem pokopališču, kjer se je izvršila blagoslovitev grobnice, ki si jo je dal pokojnik zgraditi v pokopališki kapelici. — Predpisane nagrobne cerkvene molitve je opravil metropolit dr. **Bauer.** Združeni pevski zbori pod vodstvom stolnega kapelnika Gašperiča so nato zapeli pretresljivo žalostinko »Jamica«. Med kipečo molitvijo se je pogreznila rakev lavantinskega vladike Andreja v grobnico, ki si jo je izbral za zadnje počivališče, da dočaka tu Vstajenja. Potrte in tihe so se razhajale množice tisočerih, ki so vzele na poslednji poti slovo od svojega ljubljenega nadpastirja. Vladike Andreja poslednja pot...

Redukcije v trboveljskih revirjih

Ljubljana, 10. aprila.

V ponedeljski izdaji smo poročali o nameravanih novih redukcijah v revirjih TPD. S temi redukcijami je doživelo slovensko rudarsko delavstvo novo globoko razočaranje za vse upanje, ki ga je gojilo pozimi, obenem pa tudi spoznanje, da uspehi dosedanjih pogajanj med državo in TPD glede dobav premoga državnim železnicam ne pomenjajo zanj nobene olajšave, temveč v glavnem potrditev sedanjega stanja. Trboveljska premogokopna družba, ki je enako kakor delavstvo smatrala dosedanje stanje le za začasno, se je odločila sedaj k omejitvi svojega obrata in temeljito operirati svoje obrate.

Upoštevati moramo, da je bilo pri TPD še leta 1929 zaposlenih okoli 10.000 delavcev, dosedaj pa jih je bilo zaposlenih še vedno 4400. Vedeti pa moramo tudi, da ni nikjer pri nobenem drugem podjetju, bodisi pri državnih ali drugih zasebnih rudnikih, delavec bil sorazmerno tako nizko plačan z ozirom na produkcijo storjenega dela. Nagla racionalizacija rudnikov TPD, ki je imela za posledico večjo produkcijo, pa tudi manjšo potrebo po delovnih močeh, je povzročila prve redukcije v rudniku. Sedanje vedno bolj pogoste redukcije delovnega časa pa so povzročili drugi vzroki: Državne železnice so nabavljale vedno manj premoga pri TPD; gospodarska kriza je povzročila zastoj industrije in manjšo porabo premoga; letošnja mila zima pa je povzročila zastoj tudi v zasebnem konzumu premoga. Če je TPD računala, da bo pri pomladnih pogajanjih za dobavo premoga državnim železnicam dosegla večjo količino dobav, se je zmotila. Pogajanja v Belgradu so bistveno dosegla prav to, kar je TPD že dosedaj imela. TPD se je sedaj odločila za novo redukcijo, ki jo namerava prav radikalno izvesti.

S 15. aprilom bo TPD odpovedala delo nad 400 delavcem in sicer v Hrastniku okoli 120, v Zagorju okoli 160, v Trbovljah okoli 100, nekaj pa tudi v Laškem in v drugih manjših rudnikih. Skupno torej nad 400 delavcem. Trboveljska premogokopna družba je namreč na stališču, da so že sedaj delavci delali kvečjemu 10 do 12 šihtov na mesec in je boljše, če odpusti nekaj sto delavcev popolnoma, tako da bodo mogli preostali s svojimi 16, 17 šihti na mesec zaslužiti vsaj za hrano in ne pomro od lakote še ti. Pri odpustih bo TPD določila pred vsem še preostale zaposlene samce, dalje kmetske fante, ki morejo vsaj doma najti hrano in pa take, ki se dajo upokojiti. V službi ostalim delavcem dnevne mezde zaenkrat, kakor zatrjuje TPD sama, ne bodo znižane. Pač pa bodo znižani akordni zaslužki.

Dalje bo reduciranih tudi nekaj inženjerjev, zlasti inozemcev in srednjih uradnikov. Reducirane bodo tudi plače v službi ostalim inženjerjem in uradnikom, tako pri centralni upravi, kakor tudi pri obratih in sicer za 5 odstotkov. Trboveljska družba upa, da je ta omejitev le začasna in da bo mogla postopno svoj obrat povečati ter sčasoma dati zaslužka več delavcem. Odstranjeni pa morajo biti seveda vzroki sedanjih odpustov.

Ne da bi se spuščali v preiskavo o upravičenosti korakov teh redukcij, moramo vendar pripomniti, da je slovensko rudarsko delavstvo zadnjič čulo nekaj o prvi lastovki, ki je obljubljala izboljšanje, pa je hkrati hitro imelo priliko spoznati: »Ena lastovka še ne pomenja poznladi, pač pa največkrat še hujši mraz!«

Številke o naših izseljencih

Ljubljana, 10. aprila.

Izseljenski komisarijat v Zagrebu je izdal izseljensko statistiko Jugoslavije za leto 1932.

IZSELJEVANJE V PREKMORSKE DEŽELE

Po tej statistiki se je lansko leto izselilo v prekmorske dežele 2454 oseb iz naše države, medtem ko se jih je leta 1931 izselilo 808. Izseljevanje je tedaj ni bilo za 48.96% manjše od predlanskega. Največ ljudi se je izselilo iz južnih krajev: samo iz savske banovine 819, iz primorske 463, iz donavske 400, iz vardarske 155, iz zetske 139, iz Belgrada 93, iz vrbaske 22, iz drinske 21, iz moravske 3. Iz Slovenije pa se je izselilo 339 oseb. Po poklicu so bili: 641 kvalificiranih delavcev, 607 poljedelcev, 419 družinskih članov, 400 nekvalificiranih delavcev in 387 prostih poklicev. Po starosti jih je bilo največ (1191) starih od 31—50 let, 563 izseljencev je bilo starih 18—30 let, pod 18 leti jih je bilo 476, nad 50 let starih pa 224. Med vsemi temi izseljenci je bilo 1530 samcev.

Po veri je med izseljenci bilo največ ljudi rimskih katoličanov, to je 1941, pravoslavnih pa le 447. Na druge veroizpovedi jih pride neznatno število. Po državljanstvu jih je bilo 1600 z jugoslovanskim državljanstvom, vsi drugi pa so bili naturalizirani Jugoslovani, in sicer ameriškega državljanstva 448, kanadskega 64, angleškega 25, češkoslovaškega 14, Argentincev 14, Italijanov 12, Rusov 8. Izmed izseljencev jugoslovanskega državljanstva jih je bilo 1342 Jugoslovanov, 132 Nemcev, 32 Madjarov, 16 drugih Slovanov, 13 Romunov in 5 drugih narodnosti. Pisati in brati je znalo 2256 izseljencev.

Največ izseljencev se je izselilo v Združene države severne Amerike, namreč 1403 osebe, v Kanado 494, v Argentino 249, Čile 96, Avstralijo 83, Urugvaj 44, Novo Zelandijo 38, Bolivijo 18, Brazilijo 10, južno Afriko 7. 1286 izseljencev je bilo, ki so v domovini imeli svoje imetje, vsi drugi so bili brez imetja. 1390 izseljencev je v deželah, kamor so se izselili, imelo svoje sorodnike. Delo pa je bilo zagotovljeno le 2009 osebam. Vsi drugi so šli tja na slepo srečo.

Največ ljudi se je izselilo s posredovanjem paroplovne družbe »Norddeutscher Lloyd« (452 oseb), Cosulichev družba je odpremila 373 oseb, »Cie Gle. Transatlantique« 312 oseb, druge so pa odpremile razne druge družbe v manjšem številu. Iz francoske luke Cherbourg se je odpeljalo 663 oseb, iz Bremena 451, iz Havra 448, iz Genove 204, iz Splita 194, iz Trsta 171, iz Neaplja 108 oseb. Od vseh 2454 izseljencev jih je 936 šlo prvič v prekmorske kraje, 1326 drugič, 135 tretjič, 41 četrtič 16 pa celo petič.

VRAČALI SO SE IZ PREKMORSKIH DEŽEL

Iz prekmorskih dežel se je v teku leta 1932 vrnilo 6031 oseb, medtem ko se jih je leta 1931 vrnilo 8089, torej leta 1932 25.64% manj ko prejšnje leto. Največ se jih je vrnilo v južne kraje, in sicer: v savsko banovino 2491, v donavsko 1026, v primorsko 950, vardarsko 550, zetsko 199, vrbasko 40, moravsko 22, drinsko 18, v Belgrad 27. V Slovenijo pa se je vrnilo 708 oseb. Povrnivši se izseljenci so bili po poklicu: 1592 nekvalificiranih delavcev, 1444 kvalificiranih, 932 poljedelcev, 335 svobodnih poklicev ter 728 družinskih članov brez zaslužka. Po starosti jih je bilo 3568 med 31 in 50 letom, 1126 med 18 in 30 letom, 775 nad 50 letnih in 562 pod 18 leti. Samcev je bilo 4504.

Po veri je bilo med njimi največ rimskih katoličanov, in sicer 4126 oseb, pravoslavnih pa le 1548. Med vrnivšimi se je bilo 5439 jugoslovanskih državljanov ter 592 Jugoslovanov, ki so tuji državljani. Od teh je bilo 490 Američanov, 49 Kanadcev, 13 Argentincev, 9 Čehoslovakov in 7 Italijanov. Med jugoslovanskimi državljani je bilo 4555 Jugoslovanov, 520 Nemcev, 197 Madjarov. Med vsemi je bilo le 393 oseb, ki niso znale ne pisati ne brati.

Največ se jih je vrnilo iz Združenih držav Severne Amerike, namreč 3265, iz Argentine 1078, iz Kanade 1057, iz Brazilije 179, iz Avstralije 133, iz Urugvaja 121, iz Nove Zelandije 59, iz Čile 50, iz južne Afrike 17, s Kube 8, iz Panama 8. Od vseh 6031 vrnivših se Jugoslovanov jih je bilo 5713, ki so se vrnili prostovoljno in na svoje stroške, vsi drugi pa so bili ali repatriirani ali pa deportirani.

IZSELJEVANJE V EVROPSKE DEŽELE

V evropske dežele je lansko leto odšlo za kruhom iz Jugoslavije 6642 oseb, medtem ko jih je prejšnje leto šlo v te kraje 10.560. Največ se jih je izselilo na Francosko, namreč 1947, v Turčijo 1433, v Romunijo 795, v Nemčijo 507, v Češkoslovaško 498, v Avstrijo 360, v Grčijo 320, v Albanijo 289, v Bolgarijo 179, v Madjarsko 114, na Holandsko 40, v Belgijo 31, v Švico 15, v Luksemburg 6, v druge evropske države pa 15.

Največ teh izseljencev je bilo iz južne Srbije (vardarska banovina), odkoder je šlo 2527 oseb. Za južno Srbijo pa je takoj na vrsti Slovenija, odkoder je šlo po evropskem kontinentu za kruhom 2227 oseb. Iz primorske banovine (Dalmacija) jih je bilo 523, iz savske 503, iz zetske 344, iz Belgrada 291, iz donavske 108, iz moravske 75, iz vrbaske 38, iz drinske 6.

IZ EVROPSKIH DRŽAV SO SE VRNILI

V teku leta 1932 se je iz evropskih držav vrnilo v domovino 8209 naših izseljencev, medtem ko se jih je prejšnje leto vrnilo 10.046. Največ se jih je vrnilo iz Francije, in sicer 4834, iz Belgije 876, iz Nemčije 541, iz Avstrije 399, iz Češkoslovaške 263, s Holandskega 262, iz Romunije 252, iz Turčije 292, iz Grčije 148, iz Bolgarije 122.

Od teh, ki so se vrnili, je bilo največ Slovencev, namreč 3021. V savsko banovino se jih je vrnilo 2555, v Dalmacijo 1262, v druge kraje pa manj. Po poklicu je bilo največ poljedelcev (3641), nekvalificiranih delavcev 2540, kvalificiranih 750, družinskih članov brez zaslužka 634, prostih poklicev 444. Po starosti jih je bilo 4032 starih med 18. in 30. letom, od 31 do 50 let jih je bilo 3221, nad 50 let 306, izpod 18 let pa 650.

Po veri jih je bilo 5640 katoličanov in 1565 pravoslavnih. Jugoslovanskih državljanov je bilo 8117 ter 7632 Jugoslovanov.

Med 8209 vrnivšimi se izseljenci se jih je vrnilo 7840 na lastne stroške in prostovoljno, 287 je bilo deportiranih, 82 pa izgnanih.

Te številke nam nudijo precej zgovorno sliko o gospodarskih razmerah v posameznih delih naše države in tudi o razmerah drugod.

Novi poljski generalni konzul v Zagrebu

V soboto se je pripeljal v Zagreb novi poljski generalni konzul g. Štefan Fiedler-Alberti. Dosedanji začasni upravitelj poljskega konzulata v Zagrebu g. Henrik Malhomme, tajnik poljskega poslaništva, se je vrnil na svoje dosedanje mesto v Belgrad.

Novi poljski generalni konzul v Zagrebu g. Štefan Fiedler-Alberti je bil rojen leta 1891 v Varšavi, kjer je obiskoval gimnazijo, a je bil zaradi dijaškega štrajka od ruskih oblasti izključen, nakar je odšel v inozemstvo ter je srednje in visoke šole končal v Ženevi. Diplomatsko kariero je započel kot drugi tajnik poljskega poslaništva v Berlinu, odkoder je bil čez pet let premeščen za prvega tajnika poslaništva v Belgrad, kjer je ostal štiri leta. Iz Belgrada je bil premeščen v Varšavo za ministrskega svetnika, kjer je štiri leta opravljal v zunanjem ministrstvu referat o srednji Evropi, pozneje je nadomeščal načelnika odseka mednarodnih organizacij ... narodnih manjšin.

S tega svojega mesta je bil sedaj poklican v službo kot generalni konzul v Zagrebu. Prepričani smo, da bo novi generalni konzul nadaljeval tradicije svojega prednika g. dr. Romana Lazarskega, ki si je s svojim delom med Hrvati in Slovenci pridobil splošne simpatije.

Beli zobje: Chlorodont
prijetno osvežujoča zobna pasta s poprovo meto
tuba Din 8.— in Din 13.—

Ljubljanski proračun za leto 1933

Z zakasnitvijo smo dobili letos proračun mestne občine ljubljanske, zato nas ni presenetilo dejstvo, da je predlog proračuna za 1933 celo za 1 milj. Din višji kot za 1932. Skupno znaša proračun izdatkov, ozir. dohodkov 46.16 milj. Din, dočim je 1932 znašal 45.32 milj. Din.

Preden preidemo na detajlo, navajamo najprej pregled posameznih poglavij s primerjavo za 1932 in računskim sklepom za 1931; žal nam še niso na razpolago tudi že podatki za 1932, čeprav so že potekli trije meseci od sklepa koledarskega leta. Vse vsote navajamo v svrho pregleda v milijonih din.

	IZDATKI:			DOHODKI:		
	1933	1932	uspeh 1931	1933	1932	uspeh 1931
splošna uprava	8.56	8.27	9.15	0.18	0.02	0.04
poslopja in zemljišča	3.18	2.76	3.28	3.15	3.11	3.46
vloge, vrednostni papirji	—	—	0.04	0.07	0.06	0.12
davščine	5.75	5.50	6.12	33.27	32.85	39.60
posojila	5.85	6.83	4.90	2.38	2.83	3.87
ceste	8.49	8.48	9.90	5.36	5.18	4.70
socialno skrbstvo	4.78	4.32	4.72	0.66	0.17	0.30
zdravstvo	1.94	1.67	1.70	0.40	0.44	0.50
šolstvo	3.70	3.76	3.65	0.53	0.50	0.50
znanost itd.	0.62	0.50	0.58	—	—	—
prenešen delokrog	1.40	1.44	2.00	—	—	—
razno	1.90	1.77	2.02	0.16	0.16	0.20
Skupno	46.16	45.30	51.60	46.16	45.30	53.87

Bistvenih izprememb v proračunu ni. Med važnejšimi izpremembami navajamo predvsem zvišanje postavke za pokojnine in pisarniške materijalne izdatke ter snaženje. Varčevanje pri hišah v l. 1932 je imelo za posledico višje izdatke v l. 1933 za vzdrževanje hiš. Izdatki za obrestovanje posojil so manjši, ker niso bila realizirana nekatera projektirana posojila. Razumljivo je povečanje izdatkov za socialno skrbstvo. Tu je nova postavka za Delavski dom, nadalje hrana za 40 dijakov (najbrže je bila ta postavka preje vsebovana drugod). V zdravstveni službi je omeniti novo postavko 300.000 Din za organizacijo obrambne službe za primer sovražnega napada iz zraka. Nadalje je povečana podpora gledališču za 100.000 Din.

Med dohodki računajo najbolj na povečanje donosa občinskih davščin. Odpravljena je davščina na tramvajske listke, ki je dala 1932 400.000 Din (po proračunu). Na polovico je padla proračunana vsota od davščine na prenočišča. Znatno je povečana postavka doneski med dohodki socialnega skrbstva (za 0.45 milij. Din).

Sedaj bo občina zopet predlagala diferenciranje doklade na neposredne davke; diferenciranje bi šlo od 40 do 100%, vendar je pričakovati, da bo doklada po finančnem ministrstvu odobrena skupno 50%. Podlaga se je celo nekoliko povečala.

Izredni promet izkazuje izdatkov 11.6 milj. Din, deloma naj bi se porabili ostanki prejšnjih posojil, deloma bi se najela nova. Poraba zneska 0.9 milij. Din pa bo mogoča le, če bo mogoče dobiti posojila. Novi posojili sta: 4 milij. Din za zgradbo Delavskega doma in 6.5 milij. Din za zgradbo Trgovske akademije ter 0.2 milij. Din kot prispevek za zgradbo obrtnonadaljevalne šole.

V zvezi s proračunom je zanimiv obračun za 1931, ki kaže v rednem prometu pri proračunu 49.5 milij. Din faktičnih dohodkov 53.9 milij. Din. Zaradi tega presežka se je lahko leta 1931 porabilo 2.9 milij. Din za dela, ki so bila izvršena na račun posojil, ki se niso najela.

VIŠEK-ELEGANCE, MODE-IN-KAKOVOSTI
JE „PeFo" ČEVELJ

Kaj bo danes?

Drama: »I. N. R. I.«. Izven. Znižane cene.
Opera: »Madame Butterfly«. Red D.
Kino Koedljevo: Ob 8. »Glas vesti«. (Po drami »Vest«.)
Nočno službo imata lekarni: mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20.

*

⊙ **Za pasijonsko igro INRI** so cene sedežem v parterju znižane. Tako stanejo sedeži od I. do VI. vrste v parterju 24 Din, VII. do IX. vrste 22 Din, X. do XIII. vrste 20 Din. Na balkonu so sedeži po 18 in 15 Din, na galeriji po 12, 10 in 8 Din. Te cene veljajo za večerne predstave INRI, ter za popoldanski predstavi na oba velikonočna praznika. V sredo 12. aprila popoldne ob 15 se uprizori INRI po istih cenah, ki veljajo za dijaške predstave, in to od 20 Din navzdol.

⊙ **Pred velikonočnimi prazniki** bodo potrebni še bolj intenzivno trkali na vrata in prosili darov, da bi bili tudi oni deležni vsaj v mali meri priboljškov, ki si jih privoščijo ob teh praznikih premožnejši ljudje. Poslužujte se pri tem blokov »Pomoč potrebnim«. Če hočete z ozirom na praznike nekaj več dati, darujte več listkov skupaj ali cel blok za 5 Din. Za nabrane listke bodo dobili obdarovanci pri mestnem soc. pol. uradu nakaznice za moko in kak manjši priboljšek. S tem se bo preprečilo, da bi ljudje nabrani denar porabili v nepotrebne svrhe. Bloki se dobijo v vseh večjih trafikah, na mestnem cestnem nadzorstvu in na reševalni postaji, Mestni dom.

⊙ **Spomenik sv. Janeza Nepomuka** so pričeli prejšnji teden postavljati v nekdanja vrata cerkve sv. Florijana, ki so sedaj spremenjena v zidno kapelico v steni cerkve. Do včeraj je bila postavljena plastika v vznožju kipa, ki kaže, kako mečejo rablji svetnika v vodo, včeraj pa so pričeli postavljati tudi skulpturo svetnika samega. Morda bo že danes ali jutri mogli Šentjakobčani ogledovati ta lepi kip, umetniško delo kiparja Robbe, ustvaritelja vodnjaka pred magistratom. Kip, ki je bil nekoč na mostu pri Črnučah, nato pa dolgo časa čakal v stranskem oltarju cerkve sv. Florijana, pride sedaj do polne veljave.

Radi preselitve prodajamo
damske plašče iz zaloge
po globoko znižanih cenah samo do 20. t. m.
„NOBLESE"
Aleksandrova cesta štev. 4.

Še na veliki petek
dopoldan prinešene obleke v kemično čiščenje, plisiranje, barvanje, pranje in svetlolikanje perila izgotovi sigurno do praznikov
tovarna Jos. Reich

⊙ **Preiskave na kirurgičnem oddelku.** Že dalj časa vlada med našim občinstvom, zlasti med podeželskim prebivalstvom precejšnja nezaupljivost proti kirurgičnemu oddelku ljubljanske bolnišnice. Vzrok tej nezaupljivosti, ki si je ljudje sami niso znali razložiti, je izvirala pač iz povečanega odstotka umrljivosti na tem oddelku, zlasti pa trdijo ljudje, da so se operacije zadnje čase zelo pogosto ponesrečile. Ljudje so si tolmačili s tem, da so se baje na kirurgičnem oddelku zaredili neki bacili — govorijo celo o tifusu —, ki onemogočajo, da bi se rane pravilno celile. Prejšnji teden je bila izvršena na vsem oddelku temeljita desinfekcija. Banska uprava pa je po svojih strokovnjakih in načelnikih uvedla temeljito preiskavo, katere uspeh še ni znan. Na našo prošnjo, glede primerne izjave o tej zadevi, smo dobili odgovor, da stvar še ni zrela za javnost. Kakor pa smo poizvedeli, so vzroki pritožb na kirurgičnem oddelku temeljito odstranjeni in more občinstvo mirno zopet zaupati kirurgičnemu oddelku.

⊙ **Sem v Šiško vas hodi.** Pišejo nam iz Šiške: Je lepa vsebina poljudne pesmi o sprehodih v Šiško vas, samo Goriška cesta v Šiški ni prav nič lepa. Kolesarji uporabljajo prav primerne izraze za to robato kamenje, ki je nasuto po vsej širini ceste, saj se redno kakšen prevrne in če se kolesar že sam ne poškoduje, pa si vsaj kolo pokvari. V hudih skrbeh, kako prebresti gramoz, pa so tudi izletniki, ki vsako nedeljo hodijo na Šmarno goro ali kam drugam na izlete, pa morajo pešačiti po tem neznosnem gramozu. Tistega, ki je dal to cesto sedaj v suhi pomladi nasuti z debelim gramozom, bi bilo dobro kaznovati, naj hodi dobro uro sam po sredi ceste gor in dol, potem bi že spoznal, kako umestno bi bilo tudi to cesto povaljati s parnim valjarjem in posuti jo z drobnim peskom. Pozimi pa je seveda cesta bila blatna in brez koščka gramoza, samo, da so imeli ljudje jezo s cesto, prav tako, kot jo imajo sedaj spomladi. Šiškarji tudi komaj čakajo, kdaj se bo končno uredil park pred novo cerkvijo in se bo odstranila koliba izpred cerkve. Ena koliba je že izginila, naj bi torej še druga, zlasti ker je mestna občina dala obema lastnikoma kolib primerne parcele. Pri urejevanju parka bi mestna občina ne žrtvovala preveč stroškov, obenem pa bi prav lahko našlo zaposlitev nekaj brezposelnih. — Podobne pritožbe nam prihajajo tudi iz drugih predmestij. Na jesen, ko bi bilo treba stranske ceste in ulice nasuti z gramozom, tako, da bi bili pešci zavarovani pred blatnimi kadunjami in lužami, so bila ta pota zapuščena. Sedaj, ko je pomladno vreme izsušilo pota, pa pridejo cestarji in ti nasujejo — na cestišča polne vozove gramoza, tako da ne morejo biti ne pešci, še manj pa kolesarji zadovoljni. Kakšnega pametnega sistema v tem ne vidimo.

⊙ **Za velikonočne praznike** je poslal mest. socialno pol. uradu g. I. Pestotnik, trgovec na Sv. Petra cesti, par novih lakastih čevljev za obdaritev potrebne primerne stranke.

⊙ **Modne hlače — pumparce** dobite najceneje pri Preskerju, Sv. Petra cesta 14.

Le k Slamiču vsi v trgovino
po razno meso, povrtnino!
Za male denarje najboljše blago,
res, bolje kot on, ne postreže nikdo!

Spored

cerkvenih obredov Velikega tedna v cerkvi Marijinega Oznanjenja (pri frančiškanih):

Veliki torek: ob ¼ na 7. uri zvečer postna pridiga.

Velika sreda: ob 4 popoldne pete jutranjice.

Veliki četrtek: sv. obhajilo se bo delilo od 5. ure dalje vsake pol ure. Ob 6 tiha sv. maša; ob 8 slovesna sv. maša. — Popoldne ob 4 pete jutranjice.

Veliki petek: ob ½6 zjutraj sv. križev pot; ob 8 sv. opravilo; ob 4 popoldne pete jutranjice. Ob 7 zvečer zadnja postna pridiga; po pridigi oljskogorska pobožnost.

Velika sobota: ob ½6 zjutraj sv. križev pot; ob 7 blagoslov ognja, velikonočne sveče in krstne vode, nato slovesna sv. maša. — Opoldne preneha post. — Blagoslov pirhov ob 2 popoldne. Zvečer ob 6 slovesne jutranjice; ob ¼ na 7 procesija, ki se bo vrstila po sledečem redu: Vstajenje. — Godba. — Frančiškovi križarji. — Dekliška Marijina kongregacija z zastavo. — Župnijsko bandero. Tretji red. — Gospe in gospodične s svečami. — Šestrice sv. Klare. — Vojaška godba. — Samostanska družina in duhovščina z Najsvetejšim .— Zastopniki in ostali verniki.

Velika noč: Ob ½6 zjutraj pridiga, nato sv. maša z blagoslovom; ob 9 pridiga, po pridigi slovesna sv. maša, pri kateri se bo izvajala Schubertova maša. — Točno ob ½3 popoldne bo šla iz naše cerkve procesija v cerkev svetega Jožefa. Po procesiji litanije z blagoslovom in shod III. reda.

Vse dni velikega tedna se bo udom III. reda ob navadnih urah podelila vesoljna odveza.

* * *

Prve tri dni Velikega tedna se bo župnijska pisarna odprta od 10 do 12; zadnje tri dni pa samo od 10 do 11.

* * *

V nedeljo, dne 16. aprila popoldne župnijska pisarna za zavarovalni odsek radi spovedovanja ne bo odprta.

J. MAČEK
Ljubljana, Aleksandrova c. 12
največja izbira površnikov
in oblek za gospode ter deco

Trenchoute, površnike in obleke najugodneje
Jos. Rojina, Ljubljana

Jesenice

O Vel. noči se razni izletniki kaj radi podajo na Jesenice in tem se bo nudila prilika, da se prepričajo o napredku, ki je tudi na Jesenicah znaten. Foto-amaterji z Jesenic bodo namreč velikonočne praznike v meščanski šoli razstavili nad dvesto raznih prekrasnih pokrajinskih ponetkov, ki so bila posebej izbrani v ta namen. Razstavo priredi turistovski klub »Skala« ob desetletnici obstoja. Za najlepše slike so določena razna darila, med katerimi bo tudi prelepo darilo mestne občine Jesenice in s katerim bo nagrajen najlepši motiv z Jesenic ali bližnje okolice. Okoli dvajset amaterjev se je odzvalo in razstavilo svoje posnetke. Amaterski odsek »Skale« vodi že vsa leta g. F. Torkar ml. z vso vnemo in prav njemu se je zahvaliti, da je fotoamaterstvo na Jesenicah na tako visoki stopinji. Ljubljančani in vsi drugi, ki bodo posetili to razstavo, ki je poleg zanimivosti še brezplačna, se bodo prelepim motitom, ki jih nudi jeseniška okolica, kakor tudi mesto samo, čudili. Obisk razstave se toplo priporoča.

Mestno županstvo je zelo pametno ukrenilo ko je svoj čas uvedlo dvakrat tedensko živilski trg v drevoredu med kolodvorom in osnovno šolo. Zelo nehigijenično in neprimerno pa je bilo, da so konji, privezani ob kostanje v drevoredu, onesnažali cesto in drevored, kar je posebno v poletnih mesecih bilo zelo nadležno. Sedaj je županstvo tudi iz tega našlo izhod in določilo prostor na bivših železniških njivah, zabilo par ograj kolov, pa je bila zadeva vsestransko ugodno rešena.

Naznanila

Na interni produkciji gojencev drž. konservatorija, ki se vrši drevi ob četrt na 7 v Filharmonični dvorani nastopijo gojenci iz šole profesorjev Vande Wistinghausnove in Angele Trostove (solopetje — Dolenc Justina, Pirnik Maks, Trost Milena), dalje Frana Staniča (violina — Sever, Čuk), Marice Vogelnikove (klavir — Turk), Emerika Berana (čelo — Sivic) in prof. Šesta (recitacija: Čuček Milica ter Pilato in Dolenc Justina). Ravnateljstvo vljudno vabi starše in sorodnike gojencev, da prisostvujejo interni produkciji. Opozarjamo, da nastopajo na internih produkcijah večinoma gojenci nižjih letnikov, z nižjo glasbeno izobrazbo, po večini je to njihov prvi nastop pred občinstvom. Vstop je vsakomur dovoljen proti nakupu sporeda, ki stane 2 Din.

Virtuoz Vaša Prihoda. Violinist Vaša Prihoda koncertira v Ljubljani v petek, dne 21. t. m. v veliki unionski dvorani. Prihoda je danes eden najslavnejših violinskih virtuozov cele Evrope. Njegovi koncerti pomenijo največjo privlačno točko v vseh evropskih kulturnih centrih. Za letošnji svoj nastop si je izbral popolnoma nov spored. Predprodaja vstopnic bo od četrtka dalje v Matični knjigarni. Cene običajne koncertne.

»Ljubljanski Zvon« priredi v ponedeljek, dne 24. aprila v ljubljanski frančiškanski cerkvi cerkveni koncert pod vodstvom svojega zborovodje gosp. Zorka Prelovca. Na koncertu nastopijo solisti, mešani zbor »Ljubljanskega Zvona« ob spremljevanju orkestra Dravske muzike. Program in vse drugo javimo.

Učiteljski pevski zbor JUU v Ljubljani. Pevke! Tečaj za ženski zbor se vrši o velikonočnih počitnicah od 20. do 22. aprila v Glasbeni Matici. Začetek ob 9. Navzočnost vseh je strogo obvezna. — Odbor.

Ruska Matica priredi v sredo 12. t. m. ob 20 v prostorih Francoskega instituta predavanje g. dr. Vladimirja Francera, člana Ruske akademije znanosti in rednega profesorja Karlove univerze v Pragi, o predmetu: A. S. Homjakov — pesnik slovanofil. Vstop prost. Vabljeni so vsi prijatelji ruske kulture.

Društvo kmetijskih strokovnjakov za dravsko banovino je zopet vpeljalo redne članske sestanke, in sicer v restavraciji pri »Levu« v Ljubljani vsako prvo sredo v mesecu ob 5.30 popoldne. Člani, zlasti oni iz mesta in bližnje okolice, se vabijo k rednemu posečanju sestankov.

Naše dijaštvo

Na rednem obednem zboru J. K. A. D. »Danica« je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik: Omahen France, cand. phil.; podpredsednik: Vodnik France, cand. phil.; tajnik: Bajd France cand. iur.; blagajnik: Virnik Maks, cand. iur.; gospodar: Lah Maks, cand. iur.; revizorji: Testen Tone, Zupan Stanko, Schweiger Jože.

Kulturni obzornik

Mlakarja v Pragi

V Pragi se je dne 3. aprila vršil v Komornem gledališču plesni večer mlade dvojice Pije in Pina Mlakarja. Ta umetniški večer sta nam podala z visokim umet. razumevanjem. Ubrani gibi lahkih elastičnih teles so bili preliti v enoten ritem, vsako misel pojasnjujejo deli telesa. Če opazujemo gibe rok in prstov umetnice, opazimo celo pokrajino valovanj, ki prehajajo na celo telo. Pino Mlakar je umetnik posebne vrste, njegovi odločni, prožni, izraziti, energično osvojevalni gibi, simbolizirajo življenje in moč. Spored (korak, samogovor, bolest, videnje, pohod, radost, v objemu) je bil spremljan s klasič. in moderno glasbo, ki je deloma prispevala k uspehu, da je tako njuno umetniško izvajanje markantno izstopilo.

Vsa praška kritika se jako laskavo izraža o naših umetnikih in jih želi videti ponovno čimprej. Kritik v »Pravo lidu« pravi med drugim (na ljubo resnici in v informacijo praškega občinstva), da to nista predstavnika jugoslovanske plesne umetnosti. Oba sta bila vzgojena v Nemčiji in sta tudi do nedavna tam nastopala, kjer sta se skristalizirala v umetniške osebnosti. Umetnika nimata nič jugoslovanskega, temveč novo mednarodno plesno umetnost, katera se je rodila v Nemčiji. (Pia je nemškega pokolenja.) Na plakatih je bilo označeno, da sta leta 1932 dobila v Parizu prvo nagrado, čemur kritik ugovarja. Pravi, da je bil osebno navzoč pri tekmovanju v Parizu in da je zadeva sledeča: Po Lebanovi šoli in hitrem napredku, po dvoletni praksi v Dessauju, sta tekmovala leta 1932 v Parizu z malo skupino dessavskega baleta, kjer je bil Mlakar do te dobe baletni mojster. Mlakarjev balet »Srednjeveška ljubezen« je bil eden najboljših točk pariškega večera. Bil sem navzoč pri generalki, kjer se je izvajalo vse brezhibno in umetniško dovršeno, a pri nastopu zaradi tehničnih ovir ni prišel tako do izraza in brez ozira na umetniško višino in kvaliteto — je komisija dodelila Mlakarjevemu baletu izmed devetih odličnih skupin poslednje mesto.

Glede praškega večera se izraža kritik laskavo. Pravi, da posamezne točke, kjer nastopita posamezno (šolo), niso tako posrečene. Opaža se Lahonova šola, tehnika, katero imajo vsi essenski plesalci. Njihovi skupni nastopi so kombinačno bolj dovršeni. Tehnično pa so izvajani virtuozno. Iz vsega je razvidno, da sta imela umetnika res lep uspeh, za kar jim lahko le čestitamo. Škoda le, da je bilo gledališče tako slabo zasedeno. B.

Drobne

»O razstavi v Padovi« itd. piše v zadnji številki »Modre ptice« Tomaž Strukelj, kjer ugotavlja, da so imele vse znamenitejše evropske države v preteklem letu v Padovi svoje posebne razstavne prostore, le Jugoslavija, najbližja soseda Italije, ni poslala tja svojih umetnikov. Edini Tone Kralj (ki je pokazal svetega Antona, zadnjo večerjo, mučenje svetega Štefana in Golgoto), je imel svoj prostor med — tujci... Tako se ne moremo niti ob svojih najslovesnejših trenutkih iztrgati znanemu slov. grehu nesoglasja, spletk, nesmiselnosti za organizacijo, kar ima pač za posledico, da gredo take reprezentativne razstave, ki bi nas pokazale velikemu svetu, mimo nas. O tem ne pričata le Padova, Benetke itd., marveč tudi mnoga druga mesta, kjer imamo prostor v zadnjem kotu ali pa med tujci, kamor se noben opazovalec z zanimanjem ne ozre. In vendar ni močnejših prič za našo visoko kulturo v inozemstvu kot je močna upodabljajoča umetnost. Pri nas pa se ob razstavnih povabilih zgodita le dve možnosti: da izbere pripravljalni odbor nepravično svoje kandidate, kar pač ne nudi inozemcem jasne slike o stanju naše upodabljajoče umetnosti, ali pa smo sploh gluhi na povabila... Kje leži greh? Kdo prevzema odgovornost ze taka početja pred domovino!?

»Bela Krajina«, je naslov drobnemu zvezku, ki je izpolnjen z izbranimi slikami belokranjskih mest, trgov ter svojstvenih pokrajin, hkrati pa so tu popisane izletne točke v vse lepše predele Bele Krajine. »Belo Krajino« je izdala za priliko svojega izleta onkraj Gorjancev (7. maja t. l.) Drogerija Gregorič hkrati s svojim prav dobro urejevanim Foto-amaterjem.

Alma M. Karlinova, naša rojakinja, poznana pri nas in v svetu po svojih etnografskih potovanjih in njih popisih, ki jih je izdala že v več zvezkih v nemščini (Einsame Weltreise) je zdaj prišla na dan z novo knjigo, popotnim dnevnikom: Europa, Süd Amerika ,San Francisco, Hawai, Japan, China, Formosa. Delo je izšlo v Založbi Wilhelm Köhler Minden. Kakor pri prejšnjih njenih knjigah, je treba tudi pri tej poudariti pristnost podajanja in doživljanja kljub zgoščeni vsebini in lesni obliki. Samotna ženska narava se pristno ženško zrcali v tem prostranem svetu in svet se svojsko zrcali v njej. Borba za življenje, za najskromnejše pogoje obstanka jo je spremljala na vseh potovanjih, zato je tudi njen pogled na svet realističen, ničesar ne olepšuje in ne izdealizira, tudi ne sili na globoko in na široko Tako knjiga po objektivni vrednosti prav nič ne zaostaja za podobnimi najboljšimi moškimi deli in jo je tudi inozemska kritika popolnoma priznala.

Meštrović v Pragi. 14. maja t. l. bo odprl slavni hrvatski kipar Meštrović razstavo v Pragi. To bo (kakor izjavljajo češki listi) največji umetniški dogodek letošnje sezone.

Smetanova glasbena nagrada. Mesto Praga bo osnovalo ob priliki proslav stoletnice Smetane nagrado za češkoslovaške komponiste, ki bo vsebovala 5000 Kč. Naslednja glasbena nagrada pa bo namenjena mladim oblikujočim se umetnikom. Obe nagradi bosta sleherno leto razpisani.

Vladimir Egorović Giacintov, znani ruski umetnostni zgodovinar, je te dni v Moskvi v 75. letu umrl. Njegovo ime je zaslovelo z disertacijo o ital. kiparju Niccolu Pisanu, katerega pomen in vplivanje je pokazal povsem drugače, kakor je dotedaj veljalo mnenje. Bavil se je tudi o bistvenosti sloga.

»Hrvatska straža« (9. aprila) prinaša oceno o gospeji **Gjungjenac Gavelli** (ki je nastopila v »Adelu i Mari« ter »Madame Butterfly«). To je »zrela umjetnica, koja zna omjeriti gestu i svoj pokret na sceni, a znade i u pjevačkom pogledu svakoj frazi, koju pjeva, dati lijep i izpravan izražaj...«

Nova pota književne reklame Če se kje, v kaki panogi trgovine reklamna sredstva hitro izčrpajo, je to prav za trdno v knjigotrštvu. To zaradi tega, ker se nam, ki smo vzgojeni v naravnost prevelikem idealističnem spoštovanju pred knjigo, ne zdi umestno, kaj šele primerno in spodobno, da bi v knjigotržni reklami uporabljali take načine, kakor na primer pri reklami za kake modne potrebščine, pa naj bodo še tako izvirni in uspešni. Zdi se nam, da bi na tak način knjigo in njeno vzvišeno poslanstvo profanirali. A temu ni tako. Če je pri kaki stvari opravičen pregovor, da namen posvečuje sredstva, potem je tu. Danes, ko zaradi težkih časov splošnega duhovnega poplitvenja zanimanje in čut žive potrebe po leni knjigi tako močno in naglo pada, je pač nujno potrebno, da se temu zlemu in škodljivemu pojavu odpomore na vse načine, ki so nam dani. Zato so vsi pomisleki, ki nam morejo pri tem pomagati, dobri. Saj ni vendar nikjer zapisano, da isi morala biti vsaka stvar slaba samo zato, ker je nova. Nekaj zgledov: neki knjigarnar (pa ne pri nas) je za novo leto zagrnil vsa izložbena okna, pustil je na vsakem le malo odprtino, skozi katero je mogel gledati en sam človek. Nad njo je napis: Kaj Vam prinaša novo leto? Dneve in dneve so postajale cele vrste ljudi pred izložbami in se gnetle okrog odprtin. Ali: urediti izložbe od časa do časa pod posebnimi vidiki in gesli, n. pr. »Knjižne opreme arhitekta tega in tega«, ali »Knjige za žalostne ure«, kamor spravimo lahko vso najboljšo humoristično literaturo vseh narodov in vseh časov. Ali: »Politična književnost z ozirom na podonavski problem«, ali »Skandinavci (Francozi, Angleži, Rusi) v slovenskih prevodih«, ali »Kritike te in te revije, časopisa o knjigah naše založbe«, ali »Sto let naše knjižne opreme«, in še sto podobnih stvari.

Prejeli smo: Priv. docent dr. Boris Furlan: **Problem realnosti prava.** (Ponatis iz Zbornika znanstv. razprav) Lj. 1932/33

Dnevna kronika

Koledar

Torek, 11. aprila: Leon Veliki, papež, cerkveni učenik.

Kamniški fazani obsojeni na smrt

Prejeli smo od g. Ivana Škofica to-le pojasnilo:

Ni res, da sem od lovskega društva zahteval 10.000—20.000 Din odškodnine, res pa je da sem izjavil, da ne maram take škode za 20.000 Din, napram izvedencu in vladnemu zastopniku ob priliki ogleda in ocenitvi škode na licu mesta.

Pozvana sva bila zaradi poravnave g. načelnik lov. kluba Kamnik in jaz, kjer pa nisem stavil nikake svote v poravnavo, pač pa zahteval komisijski ogled in ugotovitev škode po izvedencu gozdne uprave.

G. izvedenec šumske uprave je ugotovil, da je približno 5000 kosov jelk poškodovanih (po fazanih) od 2—10 m visokih in jih ocenil kom. po 50 par, nadalje 3 m³ lesa na ht v skupni vrednosti 420 Din, torej skupno 2900 Din, kar pa daleč zaostaja za dejansko škodo in bodem poskrbel, da se vsota zviša. Nadalje je izjavil g. izvedenec, da poškodba ni nastala po miših, vevericah, vranah ali vsled mraza, ker so vršički jelk z popjem vred v dolžini 1 cm potrgani. Ugotovil sem sam na lastne oči dne 17. svečana, kako pridno fazani trgajo vrhno popje jelkam in moram verjeti le svojim očem.

Slavnemu lovskemu društvu Kamnik pa svetujem, naj si nakupi zemljo, ako že hoče gojiti fazane, da bode imelo v lastnem zemljišču gojitev; kajti tako krasnih gozdnih kultur v takem obsegu 38 ht je pač škoda in upam, da bode tudi merodajna oblast to upoštevila, o čemer sem se tudi prepričal. Odločno pa odklanjam vsako prerekanje po časopisju. Le škoda je, da je članek Kamniški fazani obsojeni na smrt v časopisju izšel. Zato javno ne bodem več odgovarjal.

Zakaj so naši čevlji tako priljubljeni?

Zato, ker so iz dobrega tvoriva in zato trpežni, — ker imajo moderno obliko in se nogi lepo prilegajo in — ker so poceni. Otroški čevlji od Din 18.— dalje damski in moški od Din 78 — dalje in damske opanke od Din 68.— naprej. Oglejte si našo bogato zalogo brez vsake obveze za nakup!

„JADRAN" čevlji - Detela Bogdan, Ljubljana

Sv. Petra cesta 25, v hiši hotela Tratnik

Zverinski pohotnež

Domžale, 10. aprila.

Zadnje čase se je govorilo po Domžalah in okolici, da neki mlad moški čaka na samotnih krajih mladoletne deklice in da se je že pregrešil nad nekimi deklicami. Orožniška postaja v Domžalah se je z vso vnemo vrgla na zasledovanje za tem zločincem in agilnemu poveljniku g. Skoku se je posrečilo aretirati zločinca v osebi A. S. Zločinec je pri aretaciji vsa dejanja tajil, ko so ga pa konfrontirali z onečaščenimi deklicami, je vsa dejanja priznal. Na dan so prišle strašne stvari.

Deklice so izpovedale, da jih je navadno čakal na kakem samotnem kraju, najraje v kakem gozdu, ko so se vračale iz šole, ali pa so šle tam po kakšnem drugem opravku. Navadno je imel pri sebi kolo in je deklice vabil, da jih bo peljal, da bodo prej prišle tja, kamor so namenjene. Ko sta prišla iz bližine človeških bivališč, je pohotnež zvabil deklico v gozd. Nekatere žrtve so kričale in zločinec se je zbal, da ne bi kričanje privabilo ljudi in je žrtev pustil in pobegnil, nekatere žrtve so se mu pa tudi iztrgale in pobegnile proti domu.

Zločinec je tudi sam priznal, da je posilil več deklic v okolici Krtine in Moravč in gotovo ima na vesti precej žrtev, toda ljudje v napačni sramežljivosti nočejo tega naznaniti orožništvu. Oblast poziva vse, ki vedo za kak slučaj, da tega takoj naznanijo pristojni orožniški postaji, da zadene zločinsk ga pohotneža zaslužena kazen. Zločinec je bil že prepeljan v sodne zapore na Brdu, kjer čaka sedaj na kazen, ki jo zasluži za svoja grda dejanja.

Ostale vesti

— **Nove orgle v Brežicah.** V frančiškanski cerkvi v Brežicah je postavil g. Fr. Jenko nove orgle s 17 registri na dva manuala. To je njegovo 14. delo v šestih letih — dokaz zaupanja do vriega mojstra kakor tudi njegove marljivosti. Orgle izvrstno funkcijonirajo, intonacija je izborna. G. Jenko se je zopet izkazal za mojstra, ki zasluži vse priznanje. — Blagoslovil je orgle na cvetno nedeljo ob 3 popoldne g. dekan in svetnik iz Vidma, Medvešček; za njim je imel govor g. Franc Modrinjak, kaplan iz Pišec. V navdušenih besedah je poudarjal namen orgel, namreč dvigniti srca vernikov do iskrene ljubezni do Boga, omenil tudi polagani razvoj glasbila in tako upeljal navzoče vernike v cerkven koncert, ki se je takoj pričel ob obilni udeležbi vernikov vseh stanov, ki so z veliko pazljivostjo poslušali in uživali lepoto cerkvene umetnosti. Vsega skupaj je bilo 16 skladb komponistov: Vodopivec, Lempl, Jobst, Gržinčič, Železnik, Kimovec, Mav, Sattner. Vmes je izvajal ravnatelj ljublj. stolnega kora, msgr. Premrl, tri točke na orglah in pokazal z bogato registracijo in neoporečenim sviranjem vso lepoto novih orgel. Izborno se je držal zbor 32 glasov pod vodstvom umnega in nad vse marljivega organista Vl. Lempla. Zbor je dobro izvežban, hvalevredna je vokalizacija, ritmika, kakor tudi agogika in občutno niansiranje. Predvsem pa navdušenost pevcev in njihova vztrajnost. Do novih orgel je prišlo po redki darežljivosti vernikov iz Brežic in okolice. — P. H.

— **Razglednice Kolodvorskega misijona** so pristno domače blago in zdaleč presegajo vse inozemsko tovarniško blago. Zato za veliko noč samo razglednice Kolodvorskega misijona!

— **Dnevi Rdečega križa.** Kakor smo že javili, se bo letošnja glavna skupščina Rdečega križa kraljevine Jugoslavije vršila v Ljubljani. Svečana seja bo v nedeljo 30. aprila dopoldne v zbornični dvorani vseučilišča. Na skupščino pridejo razen glavnega društvenega odbora, ki ima svoj sedež v Belgradu, delegatje vseh oblastnih odborov tega društva, ki obsega vso našo državo, ter predstavniki mnogih krajevnih odborov. Ker je prometno ministrstvo vsem društvenikom priznalo pravico, da plačajo za to potovanje med 25. aprilom in vštetim 5. majem t. l. na vseh drž. železnicah le polovično vozno ceno, je pričakovati, da pride tiste dni v Ljubljano poleg službenih predstavnikov Rdečega križa tudi mnogo društvenikov obojega spola iz najrazličnejših krajev širne naše domovine. Za primeren sprejem, za udobno nastanitev vseh udeležencev ter za prijetno bivanje med nami skrbi poseben odbor, ki ima svoj sedež v pisarni krajevnega odbora R. k. v Ljubljani, Wolfova ulica 12.

Adria prašek je boljši

— **Razpis.** Fond za zgradbo stanovanjskih hiš na področju ravnateljstva drž. železnic v Ljubljani razpisuje prvo ofertalno licitacijo za zgradbo dvonadstropne stanovanjske hiše v Ljubljani na parc. št. 76/2 in 100 katastralne občine Kapucinsko predmestje, na dan 20. aprila ob 11 v pisarni načelnika Gradbenega oddelka v Ljubljanskem dvoru, II. nadstropje, soba 94.

— **Poziv rekrutov.** V Službenih novinah od 8. t. m. je objavljen seznam rekrutov s področja mariborskega vojnega okrožja, ki se niso odzvali pozivu za rekrutovanje oziroma niso nastopili svoje službe v kadru, in sicer rekruti roj. 1907, 1908 in 1912 leta.

— Ljudje, ki trpe na hudem zaprtju in jih vrhu tega muči preobilica krvi v spodnjem delu telesa, valovanje krvi proti možganom, glavobol in utripanje srca ter trpe na obolenjih sluznice debelega črevesa, ranitvi istega, hemeroidih in tvorih,, jemljejo zjutraj in zvečer četrtinko naravne »Franz-Josef« grenčice. Vodilni zdravniki kirurgičnih zavodov izjavljajo, da so z najboljšim uspehom uporabljali »Franz-Josef« vodo pred in po operacijah. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— **Napad z nožem — seveda.** Za naše podeželske razmere bi bilo skoraj čudno, če bi minil kak nedeljski večer, ne da bi bil kdo v ljubljanski bližnji ali daljni okolici napaden in ranjen. Tokrat je bil v nedeljo na vrsti 26 letni posestnikov sin Anton Gerbajs iz Besnice pri Dobrunjah. V mraku ga je nekdo napadel in oklal z nožem po vsem telesu. Njegove poškodbe k sreči niso nevarne, vendar je moral fant v bolnišnico

— **»Svoji k svojim«** velja tudi za razglednice. Kolodvorski misijon ima res lepe in doma izdelane. Z nizko ceno 1 Din za komad vsakdo podpre tudi socialno delo Kolodvorskega misijona.

— **Pustolovec v vlogi mornariškega kapitana.** V Varaždinu so te dni razkrinkali mladega moža, ki se je izdajal za mornariškega kapitana, bil pa je nameščen v predilnici. Mož se piše Andrija Gomba rojen 1905 v Subotici, židovske vere. Leta 1917 je v Senti dovršil trgovsko šolo, potem se je pa napotil v daljni svet in dovršil v tem času zasebni mornariški tečaj. Ko se je naveličal tavanja po svetu, se je vrnil v Jugoslavijo, kjer se je potikal po raznih mestih, dokler se ni ustavil v Dubrovniku, kjer je dobil službo pri trgovski mornarici. Čez leto dni je izgubil to mesto in se podal v Zagreb, kjer je, kakor pripoveduje, učil francoščino po najnovejši metodi. Nato se je napotil v Varaždin, kjer je s svojo mornariško uniformo vzbujal pozornost na korzu. Dobil je pozneje službo v predilnici. Čez nekaj časa so opazili, da znanjkuje sukna v delavnici, kjer je on delal. Nastavili so mu past, v katero se je res ujel. Policija je takoj napravila pri njem preiskavo in našla sukno iz predilnice, madjarski potni list, nekaj ponarejenih pisem, ponarejeni pečat parobrodne družbe iz Dubrovnika, katerega je napravil v Zagrebu, in še nekaj posetnic, blokov, knjig, par inozemskih redov, seveda ponarejenih. Gospoda kapitana, enomesečno senzacijo Varaždina, so odpeljali v zapor, kjer sedaj čaka na sodbo.

— Ne bodete se več tožili na umornost, če bodete nosili PALMA gumi podpetnike in PALMA gumi usnje, a Vaša hoja bo ugodna in elastična. S tem čuvate živce Vašega bližnjega, a razen tega imate prednost, da so Vam čevlji popravljeni s trajnim, čvrstim usnjem, katero ne drsi.

— **Šmarnična berila za letošnji majnik.** Pozdravljena Kraljica, Šmarnice spisal dr. J. Jerše (1931) vez. 30 Din; **Govori za majnik** in stanovske družbe, govoril leta 1920 F. S. Finžgar 20 Din; **Marija in sv. maša,** šmarnice (1919) spisal Val. Bernik 20 Din; **Lavretanske šmarnice** spisal dr. J. Jerše (1918) vez. 30 Din; **Znamenje na nebu,** šmarnice spisal dr. J. Jerše (1922) vez. 30 Din; **Šmarnice arskega župnika,** razlaga lavretanskih litanij z življenjepisom bl. župnika J. Vianeja (1921) vez. 20 Din; **Marija v predpodobah in podobah,** šmarnice spisal J. Volc (1904) vez. 30 Din; **Mala cvetka Marijina sv. Terezija** od deteta Jezusa in svetega obličja spisal de M. Brumat, vez. 45 Din; **Marija vzor krščanskega življenja,** šmarnice spisal dr. Fr. Kruljc, vez. 22 Din; **Marijini godovi,** liturgične šmarnice spisal St. Stanič, vez. 32 Din. Dalje priporočamo tudi najnovejše: Lavtižar Josip, **Marijina božja pota v Evropi,** šmarnice (1933) vez. 35 Din in dr. Fr. Knific **Šmarnice Marije pomočnice** 12 Din, vez. 20 Din. Vse omenjene šmarnice se naročajo v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

— **Damske plašče** za pomlad cene od 195 Din nudi **F. I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29.**

Kamnik

Nova tovarna? Korporacija je prodala na javni dražbi dve parceli ob tovarni »Vesna«. Kupil jih je trgovec g. Kramar, ki je ponudil najvišjo ceno 8.500 Din. Kakor doznavamo, je v teku tudi nakup spodnjega objekta tovarne »Vesna«, kjer se namerava postaviti nova tovarna pletenin.

Čudna so pota agrarne reforme. Graščinskemu veleposestvu na Križu so po agrarni reformi odvzeli 19 oralov sveta, med tem tudi 5 oralov njiv. Od graščinske uprave so zahtevali, naj poseje njive, če pa bo medtem rešeno vprašanje razdelitve, se bo posevek razdelil med upravičence, graščina pa dobi nekaj odškodnine. Graščina, ki na to ni pristala, ni posejala polja in ker ga komisija tudi ni prevzela in razdelila, stoji zdaj prazno, da ga bo bohotno prerastel osat in plevel.

Plovba korporacijskih drv in hlodov po Bistrici bo prišla v film. Tako je bilo govorjeno na občnem zboru korporacije, kjer je zastopnik neke filmske družbe prosil, da občni zbor k temu privoli. Trdijo, da je ta plovba zanimiva posebnost, ki v tej obliki ni ohranjena nikjer v naših krajih. Pozdravljamo to idejo z željo, da ne bi ostalo samo pri besedah.

Maribor

☐ **Drevi ob 8 cerkveni koncert v stolnici »Sedem besed Jezusovih«. Izvaja slov. pevsko društvo »Maribor«.**

☐ **Prvič v slovenskem jeziku** se je preteklo soboto uprizorila v tukajšnjem gledališču komedija »Se-li razumemo?« od Petra Preradoviča, pravnuka slovitega hrvatskega pesnika. Je to »Sodobna igra v treh generacijah« v treh dejanjih, v kateri se na izviren in svojski način prikazujejo trenja in konflikti treh generacij; ta igra je doživela na Dunaju izreden uspeh, pa tudi v Gradcu ob njeni letošnji premijeri. Zasedba vlog je bila dobra, v ospredju igre in na viških uspeha so bile zlasti Dragutinovičeva, Kraljeva in Starčeva; sodelovali so še Daneš, Furijan, Nakrst, Blaž, Križajeva, Crnobori ter V. Skrbinšek, ki je stvar tudi zrežiral. Odziv občinstva je bil bolj slab, bližajoči se velikonočni prazniki... Nekatere izbrane in dragocene toalete je dal na razpolago Trpinov tekstilni bazar.

☐ **Poročili so se** v Mariboru: Franc Markovič, zasebni uradnik in Marija Wagner, šivilja; Živojin Stojanovič, brivski pomočnik in Marjeta Nerat, delavka; Ernest Heil, muzičar in Marija Štor, zasebnica; Anton Korošec, jeklarniški uradnik in Marta Aschenbruner, uradnica. Novoporočencem obilo sreče!

☐ **Volitve delavskih zaupnikov končane.** V nedeljo so se vršile v Guštanju v tamošnji jeklarni naknadne volitve obratnih zaupnikov. S tem so te volitve na področju mariborske ekspoziture Delavske zbornice, ki so letos povzročale znatno razburjanje, popolnoma končane.

☐ **Odpravite nedostatke!** Prejeli smo s prošnjo za objavo: Približno pred mesecem dni so se ulice v drugem mestnem okraju in v okolici parka pometle. Še danes pa stojijo ob straneh razkopani kupi smeti, ki gotovo ne delajo našemu mestu časti. Če se že govori o Meranu in podobnem, potem je treba tudi na takšne nedostatke paziti. Dobro bi bilo, ko bi mestni magistrat ta nedostatek čimpreje odpravil. — Več občanov.

☐ **Likvidacija tekstilne tovarne?** Kakor doznavamo, namerava dunajsko podjetje Bujati, ki je lastnik Mariborske tovarne svile, preje »Metra« d. d. v Mlinski ulici, ta svoj obrat opustiti. Podjetje je v mariborski tovarni zaposlevalo v zadnjem času samo 40 delavcev. Izdelujejo samo izdelke iz čiste svile, ki pa se ob prehudi konkurenci umetne svile le težko spravijo v trgovino. Tovarna bo odpovedala tako delavstvu, kakor celokupnemu uradniškemu osobju ter bo obrat popolnoma likvidirala.

☐ **Ni bilo na prvenstveni.** Nezgoda, ki je zadela v nedeljo na nogometni tekmi Karla Janžeka, se ni pripetila v boju za prvenstvo med Mariborom in Rapidom, ampak na drugi tekmi.

☐ **»Namišljeni bolnik« v Narodnem domu.** Dramski odsek društva »Nanos« je uprizoril v nedeljo zvečer na odru Narodnega doma slovito Molierovo komedijo »Namišljeni bolnik«. Režiser g. Kralj se je potrudil vliti predstavi pristno obeležje klasične francoske komedije, kar se mu je v izredni meri posrečilo. Predstava je bila v celoti kakor v posameznih scenah zelo dobra ter gre tako režiserju, kakor igralcem, ki so svoje naporne vloge obvladali v popolno zadovoljstvo, res vse priznanje. Obisk je bil izredno lep, zlasti naša primorska kolonija je bila polnoštevilno zbrana.

☐ **Svila se kartelira.** Jugoslovanske tovarne svilnatih proizvodov so sklenile kartel, v katerem se nahajata tudi obe mariborski tvornici svile: Thoma in nedavno ustanovljena Jugosvila. Svrha kartela je izločiti škodljivo konkurenco, ki je potiskala cene proizvodov iz umetne in prave svile navzdol. Baje je bila konkurenca zadnje čase tako huda, da so šle tovarne pri prodaji blaga trgovcem pod proizvajalno ceno, da so si obdržale trg.

☐ **Konkurzne in poravnalne zadeve.** Tukajšnje okrožno sodišče je razglasilo konkurz o imovini Marije Germut, posestnice v Podvelki pri Breznem. Prvi zbor upnikov bo dne 20. aprila, oglasitveni rok je do 10. maja, ugotovitveni narok pa 18. maja pri tukajšnjem okrožnem sodišču. — V poravnalnem postopanju tvrdke Kühar & Hrovat v Mariboru je določen narok za razpravljanje in sklepanje o prisilni poravnavi na 20. aprila t. l.

Sodba gospodinje je neizpremenljiva: da sta ***dr. Oetker-jev pecilni prašek in vanilijin sladkor*** *neprekosljiva.*

☐ **Na cestah se pridno dela.** Pred dnevi so se zopet pričela tlakovalna in urejevalna dela na mariborskih cestah, ki se vrše iz sredstev kaldrminskega fonda. V Sodni ulici, ki je bila lani tlakovana, se še urejajo pločniki, v severnem delu, kjer se steka ulica z Aleksandrovo cesto, pa se izvršuje regulacija na ta način, da se bo zasula vdrtina na zapadni strani ter se bo vhod v Sodno ulico razširil na normalno širino. Na ta način bo ulica zopet znatno pridobila na izgledu. — Še živahnejše je sedaj pred kolodvorom, kjer se tlakuje Aleksandrova cesta pred kolodvorsko rampo, pripravlja pa se za tlakovanje do pričetka Tomšičevega drevoreda. Kostanji, ki so ožili cesto od nove carinske pošte do Tomšičevega drevoreda, so izginili, zato pa se je znatno razširil pločnik za pešce, ki dobi tudi tako potrebno asfaltno podlago. Od pričetka Kopitarjeve ulice dalje je Aleksandrova cesta zaprta za promet, ki se zaradi tega razvija od kolodvora proti sredi mesta po Kopitarjevi ulici in Zrinjskem trgu. Po tej progi vozijo tudi mestni avtobusi pri povratku s kolodvora. V ostalem delu Aleksandrove ceste, ki dobi letos povsem drugo lice, se pričnejo regulacijska dela kasneje, ko se spremeni plinska in vodovodna napeljava.

☐ **Oheet — rešitev iz zadrege.** V veliko zadrego so spravile našo policijo avstrijske obmejne oblasti, ki so ji naprtile Ivano Žoher in njena dva nebogljena otročička, ki so jih vse tri izgnali iz Arnovža, ker so naši državljani. Žoherjeva pa je bila rojena v Avstriji, starši so ji tam umrli, pozabili pa so se pobrigati pravočasno za državljanstvo. Dokler je imela v Arnovžu delo, so jo avstrijske oblasti pustile v miru, ko pa je ostala brez posla, pa je morala čez mejo v pravo domovino, dasi je ni videla še nikoli. Ko so na mariborski policiji ugibali, kam in kako z nesrečno ženo, ki nima nobenih domovinskih dokumentov, pa se je pojavil kot nalašč rešitelj v osebi zaročenca Žoherjeve, ki je prišel za njo iz Avstrije. Izjavil je, da bo Žoherjevo poročil ter na ta način rešil zamotano vprašanje državljanstva. S poroko postane žena na mah Avstrijka in avstrijske oblasti ji na nobeno vižo ne morejo več nasprotovati pri povratku. Tako bomo imeli v Mariboru v prihodnjih dneh zanimivo poroko, ki bo rešila naše oblasti iz velike zadrege.

☐ **Radi prepira prerezane žile.** Huda nesreča se je pripetila na Meljski cesti 67. V svojem stanovanju se je Otmar B. v prepiru tako razburil, da je vsekal s pestjo po okenski šipi, ki je šla v drobne kosce. Pri tem si je Otmar prerezal na ostrinah žile na zapestju desnice ter bi bil izkrvavel, da ni prišla pravočasno pomoč mariborskih reševalcev, ki so ga na avtomobilu prepeljali v bolnišnico.

Celje

⊘ **Haydnov oratorij »Sedem poslednjih besedi Kristusovih** je nad 150 let staro delo, a je kljub temu sveže, prepričujoče in muzikalno visoko vredno, tako da ga v velikih mestih izvajajo vsako leto o velikonočnem času. Letos ga bomo slišali tudi v Celju in sicer na veliki petek v Marijini cerkvi. Koncert bo za naše razmere velik dogodek, saj sodeluje pri izvajanju nad sto oseb. Zborov part poje CPD, v orkestru pa so združeni godbeniki Celjskega godbenega društva, Železničarske godbe ter učiteljstvo in nekateri gojenci Glasbene Matice. Prekrasna mesta ima tudi kvartet, ki ga tvorijo gospe Golobičeva in Rajhova ter gg. Živko in Fink. Delo je naštudiral g. Pec Šegula, učitelj glasbe in pevovodja CPD, ki bo s tem koncertom proslavil petletnico svojega uspešnega delovanja pri CPD. Koncert se začne točno ob pol 8 zvečer. Občinstvo se naproša, da si oskrbi vstopnice v predprodaji v knjigarni K. Goričar, da ne bo prevelikega navala pri blagajni. Sedeži se volijo poljubno v posameznih kategorijah. Stojišča so samo pod korom in na koru.

⊘ **Steg skavtov in planink.** Na različne vesti, ki se širijo po mestu o razpustu stega, izjavljamo, da so popolnoma neresnične in da ostane steg tudi nadalje pod isto upravo.

⊘ **Umrli so.** V tukajšnji bolnišnici sta umrla Horvat Marija, 80 letna zasebnica iz Slovenje vasi, in Mastnak Viktor, 22 letni rudar iz Zabukovce. V Lokrovcu je umrl Jezernik Anton, prevžitkar, star 72 let.

⊘ **Avtobus vožnja v Logarsko dolino.** V Logarsko dolino bo vozil Mestni avtobus k smučarskim prireditvam v slučaju ugodnega vremena na veliko soboto ob 16.40 in ob 16.15. Vračajo se avtobusi izpred Planinskega doma v Logarski dolini v ponedeljek ob 15.30 s prihodom v Celje ob 19 k večernim vlakom proti Zagrebu in Ljubljani.

⊘ **Sport v nedeljo.** V nedeljo popoldan se je vršila na igrišču pri Skalni kleti druga pomladanska prvenstvena nogometna tekma, ki je končala v prid SK Celja. V polju so bili igralci Olimpa vsaj enakovredni Celjanom. Publike je bilo okoli 600, sodil je objektivno g. Oks. Rezultat je bil 5 : 2 (3 : 2). — V predtekmi sta igrala SK Atletik in SK Celje 2 : 0 (0 : 0).

Ptuj

Iz gimnazije. Na ptujski gimnaziji se že od začetka marca t. l. ne poučuje veronauk, ker manjka za pouk učna moč. Prizadeti starši prosijo prosvetno upravo, da nastavi čimprej potrebno učno moč in da se prične s poukom.

Gibanje prebivalstva. V prvem četrtletju 1933 se je v področju mestne župnije rodilo 15 otrok, umrlo 41 oseb, poročili pa so se 3 pari. V področju župnije Sv. Petra in Pavla je bilo rojeno 45 otrok, umrlo je 31 oseb, poročilo pa se je 25 parov.

Vlomi. Neznani storilci so vlomili v neobljudeno hišo in klet v Drenovcu, last posestnice iz Selce. Odnesli so vse žganje in razne druge stvari. Vlomili so tudi v sosednjo neobljudeno hišo, last posestnika Alojza Kokota. Izpraznili so tudi to hišo. V zvezi z vlomi so orožniki prijeli osebo, ki je na sumu, da je bila soudeležena pri vlomu.

Požar. V pozni noči je izbruhnil požar pri posestniku Francu Gmajnarju v Stražgonjcih, ki je upepelil gospodarsko poslopje. Zgorelo je tudi vse seno in gospodarsko orodje, med tem, ko so živino rešili. Da se ogenj ni razširil, se je zahvaliti vaščanom, ki so prihiteli na pomoč in ogenj omejili. Škoda presega vsoto 24.000 Din in je krita le deloma z zavarovalnino.

Brasloviče

Daleč naokrog po Savinjski dolini je znan 86 let stari Franc Turnšek, ali kakor mu običajno pravijo »stari Pečka«. Posebno priljubljen je med lovci, saj še sedaj gre prav rad z njimi, celo na visoke gore; znan je tudi radi svojega izrednega humorja, poln je šal, dovtipov in izmišljenih bajk. Letošnjo zimo je še pridno sekal drva, a poleti je delal od zore do mraka na polju; ustavil se je le v toliko, da si je prižgal svojo priljubljeno pipo, ali da je kakemu mimoidočemu katero povedal.

Nič manj čvrsta, pridna in delovna ni bila njegova sestra Marija, por. Grenko, ki pa je umrla v petek 7. aprila v 92. letu svoje starosti. Še v 80. letu se je čutila tolikanj močno in čvrsto, da bi se še skušala pri žetvi z vsako mlado žanjico. Še pred tednom dni si je povezala culo, je dala v koš in se hotela poslavljati, češ, da gre služit v mesto. Zdaj pa se je zares poslovila na boljše mesto, vsaj upajmo, da ji je Bog obilno poplačal njeno delavno in krščansko življenje!

Z letošnjim lepim spomladanskim vremenom smo zelo zadovoljni, kajti našim hmeljarjem je dalo sajenje novih hmeljskih nasadov obilo dela. Sajenje novih hmeljskih nasadov pa je bila potreba, zakaj dosedaj se ni dosti sadilo nanovo radi slabe cene, tako da imajo le bolj stare nasade. Letos pa je upanje na boljše hmeljske cene; že sedaj se kupuje novi hmelj od 20—25 Din kg.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA

Začetek ob 20.

Torek, 11. aprila: INRI. Izven. Znižane cene.
Sreda, 12. aprila ob 15: INRI. Izven. Dijaška in mladinska predstava po globoko znižanih cenah.
Četrtek, 13. aprila ob 20: INRI. Izven znižane cene.

OPERA

Začetek ob 20.

Torek, 11. aprila: MADAME BUTTERFLY. Red D.
Sreda, 12. aprila: Zaprto. (Generalka.)
Četrtek, 13. aprila: Zaprto.
Petek, 14. aprila ob pol 19: PARSIFAL. Premijera. Izven.

OZEBLINE

novo nastale vsake vrste, na roki, prstu, nogi, nosu, ušesu, ki so zatekle in srbijo, takoj izginejo, ako jih namažete s poznano

»LJEKOVITO BARTULIĆEVO MASTJO«

Cena zavitku samo 10 Din. Proizvaja in v promet io daje stara, leta 1599 ustanovljena Kaptolska lekarna Sv. Marije, Zagreb, Dolac kraj Tržnice. Dobi se v vsaki lekarni.

Po zadnjih zračnih katastrofah

Zrakoplovi v ropotarnico?

Zgodovina zrakoplovstva zaznamuje celo vrsto nesreč. V začetkih vodljivega zrakoplova so bili najbolj pogosto pri Nemcih. Med vojno je zgradila Nemčija mnogo zepelinov, ki se niso obnesli, kakor so tehniki pričakovali. Leta 1916. je propadlo v boju z viharji 27 zepelinov, ena sama viharna noč je uničila štiri. Po svetovni vojni so začele tudi druge države graditi zračne ladje, toda povsod so se vrstile nesreče. In ko se je razbil na francoskih tleh par minut po startu veliki angleški zrakoplov R 101 in pokopal pod seboj nad petdeset najboljših angleških strokovnjakov, je pojenjalo zanimanje za zrakoplovni promet. Tragičen konec ogromnega ameriškega zrakoplova Akrona v morju, ki je imel najugodnejšo aerodinamično obliko in predstavljal po stanju današnje tehnike prvovrstno delo, je zopet zbudilo težke pomisleke; kajti ta nesreča ni zahtevala samo velike materialne žrtve, ampak tudi 73 uglednih ameriških zrakoplovcev.

Kaj naj bi bil pravi vzrok tolikim nesrečam? Čemu ima zrakoplovstvo razmeroma desetkrat več žrtev, kakor pa letalstvo? Ali naj bi bila temu kriva zmota v temeljnih načelih? Skromni začetki letalstva in zrakoplovstva segajo v prva leta dvajsetega stoletja. Toda razvoj letalstva je bil hitrejši. Dočim se je letalstvo med svetovno vojno razmahnilo, se vodljivi zrakoplovi niso obnesli. Letalo se lahko hitro dvigne ob nevihti v višje, mirnejše lege in ne daje vetrovom ono oporo kot zrakoplov s svojo veliko ploščino. Hitrost navadnega letala je dva- do štirikrat večja kot zrakoplova, ki ni mnogo hitrejši od močnega orkana. V nižji legah pride zrakoplov ob viharju le počasi naprej in trpi njegova stabilnost. Mora se torej dvigniti višje. Toda za to je potreben čas in izkušena navigacija. **Nekateri ugledni učenjaki trdijo, da ni rešitve, ako zaloti orkan zračno ladjo v višinah izpod 500 metrov.** Mestoma nastopajo tudi lokalni brezzračni prostori ter vertikalni sunki, ki potisnejo zrakoplov ob tla. Odvisnost zrakoplova od zračnih struj je neprimerno večja kakor pri letalu, ki lahko kljub najmočnejšim protivetrom doseže dvesto kilometrov brzine in obdrži svojo stabilnost. Pomislimo le na akrobatske produkcije motornih in brezmotornih letal! Stabilnost in konstrukcija letala samega je vprav idealno rešen problem. Tudi gradnja zepelinov je povsem popolna, tako glede stabilnosti kakor tudi sposobnosti manevriranja; toda vse kaže, da še ni bil vzgojen rod dobrih navigatorjev. Zepelini so napravili po svetovni vojni skoro 160 voženj in prevozili nad 250.000 km brez najmanjših nesreč. Prepeljali so okoli 8000 potnikov, kljubovali so uspešno viharjem na Oceanu in dokazali s tem brezhibnost v gradnji pred drugimi zračnimi ladjami povojne dobe kakor tudi v navigaciji. Spretni zrakoplovci kakor dr. Eckener in dr. Lehmann so se znali spretno izogibati viharjem, ali pa se pravočasno povzpeti v višje mirnejše lege.

Toda zadnje katastrofe so prekrižale marsikatere račune, predvsem načrt dr. Eckenerja, ki je upal, da bo s svojimi zepelini otvoril v nekaj letih prekooceanski promet z Ameriko. Amerika je namreč ustavila gradnjo zrakoplovov, kakor svoječasno Anglija po katastrofi velikega zrakoplova R 101. Morda je ta sklep samo začasen; kajti o »veliki zmoti v temeljnih principih«, kakor pravijo nasprotniki zračnih ladij, ne more biti govora. Zrakoplove čaka še lepa bodočnost; seveda ne pojde brez izkušenj in, žalibog, tudi ne brez žrtev.

Š—.

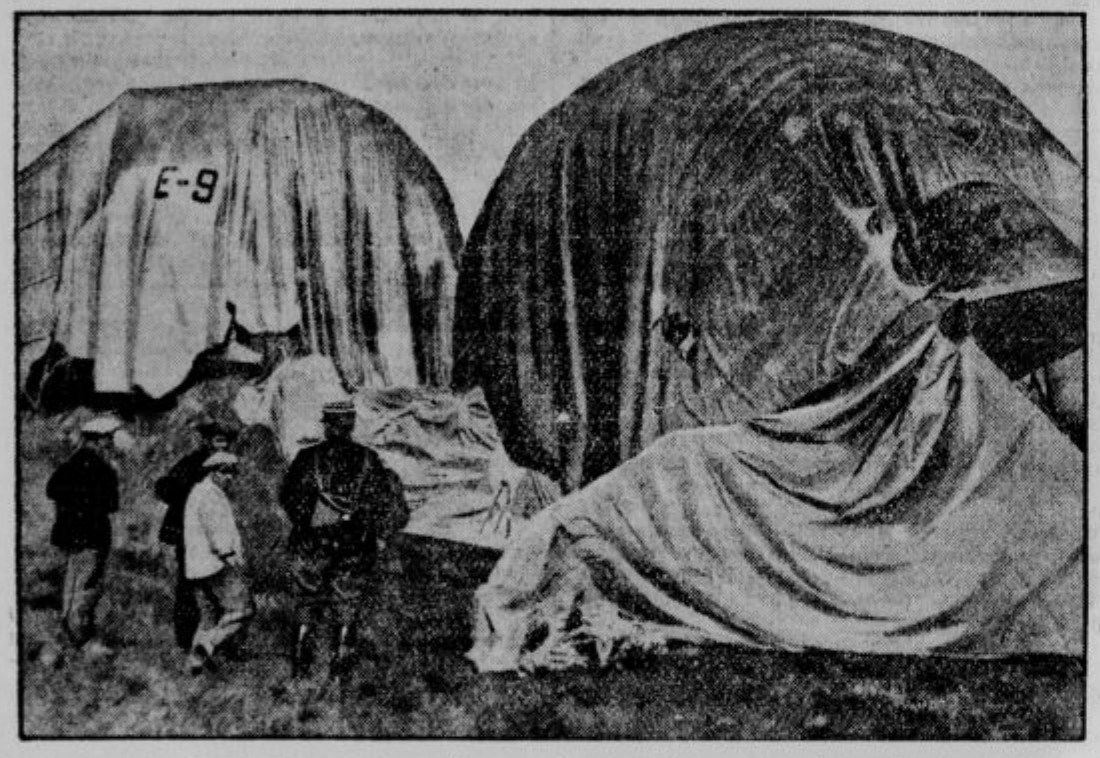

Francoski zrakoplov »E 9« se je pri zasilnem pristanku prelomil

Dve ameriški

Parlamentarni odbor za vojno mornarico v Ameriki bo predlagal kongresu, naj vlada zgradi 20 torpedovk in 4 podmornice, ladjo matico za letala in 5 lahkih križark zato, da bi zaposlila 250.000 kovinskih delavcev, ki so zdaj brez dela.

Ameriški senat je sprejel zakon, ki uvaja 30 urni delovni teden v industriji. Namen tega zakona, ki bo v veljavi dve leti, je, da se število brezposelnih bolj zniža. Senatov ukrep je velike važnosti; Amerika hodi očividno pred drugimi državami.

Ameriški finančnik Norman Davis je v spremstvu zunanjega ministra Neuratha obiskal Hindenburga, da bi se informiral o mnenju Nemčije glede sestave gospodarske konference.

Lekcija po telefonu

V Londonu so napravili poizkus, ali bi se dalo poučevati tuje jezike po telefonu. Poizkus se je obnesel in lekcije bodo trajale pol ure. Dijak lahko ostane na svojem domu in posluša po telefonu lekcijo. Prav tako se ni treba učitelju potruditi na dijakov dom. Mnogo dijakov je že vložilo prošnje na razne telefonske družbe, da bi jim omogočile pouk po telefonu.

100.000 funtov za tisto, ki bo imela več otrok

Milijarder Karel Miller iz Toronta v Kanadi je v oporoki zapustil vladi države Ontario ogromni znesek 100.000 funtov šterlingov z izrecnim nalogom, naj ga izroči tisti materi, ki bo rodila v 10 letih po njegovi smrti, to je od l. 1926 do 1936, največ otrok. Zdaj sta se oglasili dve materi, ki se potegujeta za del te nagrade. Italijanka Grazia Bagnoto, ki ima 21 otroka; šest izmed teh je bilo rojenih po smrti darežljivega miljarderja. Gospa Bagnoto pričakuje vnovič veselega dogodka. Toda njena konkurentinja E. Brown se lahko ponaša z 27 otroci, izmed katerih je bilo šest rojenih po miljarderjevi smrti. Italijanka je v toliko na boljšem, kolikor upa, da bo imela še v naslednjih letih prav gotovo še štiri otroke medtem ko nima ga. Brown nikakega upanja več, da bi se ji rodil do l. 1936 še kak otrok.

Vse ribe afriškega jezera so poginile

Jezero Nahira v Tunisu se je izpremenilo v pravo pokopališče rib. Vse ribe v jezeru so v kratkem času poginile. V začetku si niti strokovnjaki niso mogli razlagati tega nenavadnega dogodka. Šele natančna preiskava je dognala, da so ribe poginile radi tega, ker se je količina kisika v vodi zelo zmanjšala. Učenjaki so namreč dognali, da en liter te vode vsebuje komaj 1—2 kubična centimetra kisika, medtem ko en liter morske vode vsebuje 6 kub. centimetrov. Ribe so se torej v vodi zadušile.

Iz Hitlerjevega III. cesarstva

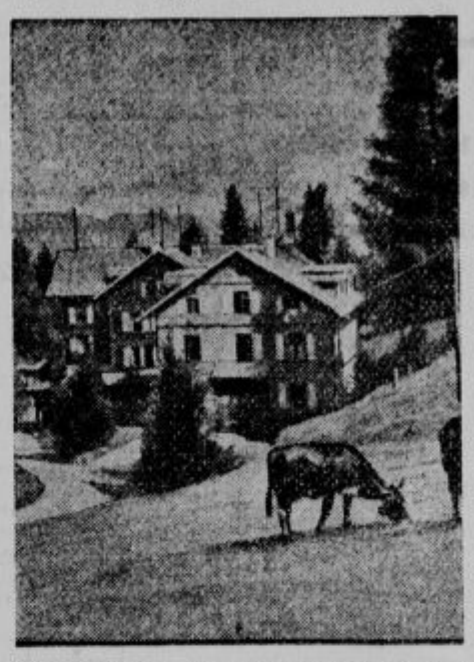

Brata Alfred (levo) in Fritz (desno) Rotter, gledališka ravnatelja v Berlinu, sta se rešila pred hitlerjevci z begom v Lichtenstein, kjer sta se nastanila v Vaduzu, in sicer v hotelu »Gaflei« (na sliki). Tu so ju hoteli ugrabiti hitlerjevci in odpeljati v Nemčijo; Alfred je raje skočil s svojo ženo v prepad, kjer sta se oba ubila, kakor da bi padel v roke hitlerjevcem. Fritza so hitlerjevci ranili, a si je vendar rešil življenje.

Jasnovidec Erik Jan Hanussen, ki so ga našli te dni umorjenega pri Zossenu v brandenburški državi. Hanussen, ki je židovskega pokolenja, je bil ustreljen.

V Stuttgartu so aretirali g. Gog in njegovo ženo, ker je bil obdolžen komunistične propagande. Gog je predsednik mednarodne organizacije brezposelnih postopačev.

V Oranienburgu pri Berlinu so osnovali taborišče za politične jetnike. Število aretirancev je že tako naraslo, da ne vedo kam z njimi. Jetniki tudi delajo pod nadzorstvom Hitlerjevih napadalnih čet. Slika nam kaže jetnike zbrane pri raportu.

Z žarometom preganja letala

Major Jack Sauvage, ki ima na Angleškem priimek »nebopisca«, je ponovno izboljšal svoje življensko delo, izredno močan žarometa. Zdaj razvija do 3 milijarde sveč svetlobe. Sauvage, nekdanji vojni letalec, je najprej rabil svoj žaromet za reklamne napise na nočnem nebu. Razdelil je v ta namen vir svetlobe v 300 posameznih zložkov. Kombiniral jih je na različne načine in pisal po oblakih velikanske ognjene črke. A pozneje je postal isti žaromet iz nedolžne reklamne igrače nevarno vojno sredstvo, prava mreža za lov na letala. To se doseže na enostaven način. Sovražno letalo, ki ga zadene katerikoli izmed žarkov, takoj sproži signalni zvon določenega odrezka. S tem je takoj ugotovljena poleg navzočnosti tudi natančna lega sovražnega letala. **Strokovnjaki so enoglasno izjavili, da bo London za vselej varovan pred nemškimi zeppelini, če bo obsegala Sauvageva »svetlobna mreža« nebo nad vsem mestnim področjem.** Obrambni topovi bodo takoj strmoglavili sleherno sovražno letalo, in ne bo jim treba niti meriti. Vse nebo bo deljeno v pravilne štirikotnike, in številka naznanjenega štirikotnika bo zadostovala za baterijo. Sauvageve žarki res »slišijo sovražnika«.

Nove poštne znamke v Nemčiji, ki naj spominjajo na dan pogreba nemškega parlamentarizma, dne 21. marca v Potsdamu, kjer je pred 200 leti kraljeval Friderik Veliki. Friderki je ustanovitelj velike Prusije, ki jo je povečal na škodo Avstrije, in predstavnik pruskega vojaškega duha. Njegov duh je torej po 200 letih zopet oživel.

Prekrepko jo je objel

Mogočna angleška zavarovalnica v City je te dni prejela prošnjo gospodične Mildred Binn iz Strethana, ki prosi, naj ji družba na podlagi zavarovalne pogodbe izplača primerno odškodnino, ker sta ji šli z mesta dve rebri. V teku 14 dni se bo Mildred Binn poročila. Njen zaročenec jo je ob slovesu tako krepko objel, da sta se ji zganili dve rebri. Londonska zavarovalnica je dala dekle preiskati po zdravniku, ki je ugotovil, da je trditev gospodične Binnove resnična. V resnici je nato zavarovalnica zahtevano odškodnino tudi izplačala. S tem denarjem si bo mlada nevesta lahko marsikaj kupila za poroko.

Demonstracije akademikov na Sorboni v Parizu. Dijaki protestirajo proti visokim taksam in policija jih razganja

Smešnice

Oče: »Povejte mi otroci, kdo je bil v preteklem mesecu najbolj priden in najbolj ubogljiv in kdo je vse naredil, kar je hotela mama?«

Najmlajši dečko: »To si bil ti, atek!«

———

»Torej gospod kandidat, ali mi lahko kaj povesto o nalogah slepiča.«

»Seveda... seveda... Vedel sem to, gospod profesor, toda v tem trenotku sem vse pozabil.«

»To pa je res velika škoda; kajti gospod kandidat je bil edini človek na tem svetu, ki je o tem nekaj vedel, a je žalibog pozabil.«